

Bachelorproef

Prevalentie en context van bijtincidenten door honden (*Canis lupus familiaris*) bij mensen in West-Vlaanderen

Bachelor in de agro- en biotechnologie

Afstudeerrichting: Dierenzorg

Campus Roeselare

Student: Manuela Landerwyn

Academiejaar: 2023 – 2024

Begeleidende docent(en):

Dr. Christel Moons, Dr. Joke Monteny

Woord vooraf

Met veel trots presenteer ik mijn bachelorproef, getiteld 'De prevalentie en context van bijtincidenten door honden (*Canis lupus familiaris*) bij mensen in West-Vlaanderen'. Deze studie markeert het einde van mijn opleiding dierenzorg en is het resultaat van intensief onderzoek en gegevensverzameling gedurende de voorbije paar maanden.

Ik koos dit onderwerp vanwege de groeiende noodzaak om zowel de veiligheid van mensen als het welzijn van honden te waarborgen. Bijtincidenten hebben grote gevolgen, zowel fysiek als psychisch, en vormen een complex probleem dat aandacht vraagt van zowel de wetenschap als de maatschappij.

Het doel van dit onderzoek is om bij te dragen aan een beter begrip van de oorzaken en gevolgen van deze incidenten, en om aanbevelingen te doen voor preventieve maatregelen die kunnen helpen om dergelijke incidenten in de toekomst te verminderen.

Dit onderzoek zou niet mogelijk zijn geweest zonder de steun en medewerking van velen. Allereerst wil ik mijn dank uitspreken aan mijn begeleiders, Dr. Christel Moons en Dr. Joke Monteny, voor de constante begeleiding en waardevolle feedback.

Daarnaast wil ik graag de inwoners van West-Vlaanderen bedanken die bereid waren hun ervaringen te delen door deel te nemen aan de enquête. Zonder jullie bijdrage zou dit onderzoek niet tot stand zijn gekomen.

Speciale dank gaat uit naar mijn gezin en vrienden voor hun geloof in mijn capaciteiten, niet alleen gedurende het maken van mijn bachelorproef, maar ook tijdens mijn volledige opleiding.

Tot slot zou ik graag mijn vriend bedanken, wiens onophoudelijke steun en liefdevolle aanmoediging een grote rol hebben gespeeld in het voltooien van deze bachelorproef.

Veel leesplezier!

Manuela Landerwyn
Mei 2024

BACHELORPROEF

Titel

Prevalentie en context van bijtincidenten door honden (Canis lupus familiaris) bij mensen in West-Vlaanderen

Hoofdonderzoeksvraag

Wat is de prevalentie en context van bijtincidenten door honden (*Canis lupus familiaris*) bij mensen in West-Vlaanderen?

Abstract

Aan de hand van een online enquête werd de prevalentie en context van bijtincidenten door honden bij mensen in West-Vlaanderen, België, onderzocht. De focus lag op de incidenten die plaatsvonden in het afgelopen jaar. De belangrijkste onderzoeksvragen omvatten de frequentie van bijtincidenten, de gegevens van het slachtoffer zoals leeftijd en geslacht en de gegevens van de hond die het bijtincident veroorzaakte, zoals ras, geslacht, leeftijd... Ook de context van deze incidenten werd in kaart gebracht, bijvoorbeeld de bekendheid van de mens bij de hond, de locatie van het incident,...

Resultaten tonen aan dat 19,8% van het totale aantal respondenten in het afgelopen jaar gebeten is door een hond (n= 1240). De leeftijdsverdeling van slachtoffers varieert, met de meerderheid van de incidenten die plaatsvinden bij volwassenen tussen de 21 en 60 jaar oud (21,3%) (n= 244). Vrouwen vormen de meerderheid van de slachtoffers (75%) (n= 244). De meeste bijtincidenten werden veroorzaakt door mannelijke honden (63%) (n= 190). Duitse herdershonden en Border collies waren de meest gerapporteerde rassen betrokken bij bijtincidenten (n= 213).

De meeste incidenten (58%) worden veroorzaakt door een hond die geen deel uitmaakt van het gezin, waarvan in 72% van deze gevallen het slachtoffer onbekend was voor de hond (n= 244). Ook vindt de meerderheid van de incidenten plaats in niet-openbare omgevingen (74%) (n= 241). Voer gerelateerde incidenten zijn relatief zeldzaam (7,9%) (n= 325). Voorafgaand aan de beet was er in 56% van de gevallen actie naar de hond toe (n= 240). De bovenste ledematen worden het vaakst getroffen (57,4%) (n= 266). In 63% van de bijtincidenten werd er gerapporteerd dat er medische hulp nodig was, variërend van zelfbehandeling tot spoedeisende hulp of ziekenhuisopname (n= 267). In 42% van de gevallen waren er geen emotionele gevolgen (n= 330).

Dit onderzoek biedt inzicht in de frequentie, kenmerken en impact van bijtincidenten met honden in West-Vlaanderen, wat waardevolle informatie kan bieden voor preventie- en interventiestrategieën om de veiligheid van mens en dier te verbeteren.

Trefwoorden

- Bijtincidenten
- Bijtwonden
- Hondenbeten
- Hondengedrag
- West-Vlaanderen

Inhoudsopgave

BACHELORPROEF	3
Titel	3
<i>Prevalentie en context van bijtincidenten door honden (Canis lupus familiaris) bij mensen in West-Vlaanderen</i>	3
Hoofdonderzoeksvraag	3
Wat is de prevalentie en context van bijtincidenten door honden (<i>Canis lupus familiaris</i>) bij mensen in West-Vlaanderen?	3
Abstract	3
Trefwoorden	3
Inhoudsopgave.....	3
1 Probleemstelling en doelstelling	6
2 Literatuurstudie	7
2.1 Inleiding.....	7
2.2 Bijtincidenten.....	7
2.2.1 Definitie van een bijtincident.....	7
2.2.2 Bijtgedrag van een hond	7
2.3 Gevolgen van bijtincidenten	9
2.3.1 Gevolgen voor het slachtoffer.....	9
2.3.2 Gevolgen voor de hond	10
2.4 Gegevens van bijtincidenten	10
2.4.1 Eigenschappen van het slachtoffer.....	10
2.4.2 Eigenschappen van de agressor	11
2.4.3 Context van bijtincidenten	12
2.4.4 Verwondingen door bijtincidenten.....	13
2.5 Prevalentie van bijtincidenten in België	13
3 Materiaal en methode.....	14
3.1 Deelonderzoeksvragen	14
3.2 Elementen en inclusie(exclusie)criteria.....	14
3.3 Dataverzameling	14
3.4 Proefopzet.....	15
3.5 Dataverwerking	15
4 Resultaten.....	16
4.1 Sociodemografische gegevens van de respondenten	16
4.2 Prevalentie van bijtincidenten door honden bij mensen in West-Vlaanderen in het afgelopen jaar	16
4.3 Eigenschappen van het slachtoffer.....	16
4.3.1 Leeftijd	16
4.3.2 Geslacht.....	17
4.4 Kenmerken van de agressor (de hond)	17
4.4.1 Geslacht.....	17
4.4.2 Leeftijd	17
4.4.3 Ras	17
4.4.4 Betrokkenheid van eenzelfde hond bij meerdere bijtincidenten	18
4.5 Context en omstandigheden van het bijtincident	19
4.5.1 Bekendheid van het slachtoffer tegenover de hond	19
4.5.2 Locatie van het bijtincident	20
4.5.3 Voorafgaande actie naar de hond toe	21
4.5.4 Specifieke context van het bijtincident.....	21
4.5.5 Interpretatie van het gedrag van de hond (bedoelde of onbedoelde beet)	22

4.6	Gevolgen van het bijtincident	24
4.6.1	Ernst van de verwondingen ten gevolge van een bijtincident.....	24
4.6.2	Plaats van verwondingen als gevolg van een bijtincident	25
4.6.3	Medische behandeling van de verwondingen als gevolg van een bijtincident.....	25
4.6.4	Emotionele gevolgen van een bijtincident.....	26
5	Discussie en algemeen besluit	27
5.1	Discussie.....	27
5.1.1	Vergelijking van de resultaten met de literatuur	27
5.1.2	Kritische kijk op de methodiek	29
5.1.3	Suggesties of aanbevelingen voor verder onderzoek of praktijkvertaling.....	30
5.2	Algemeen besluit.....	31
6	Publiceerbaar artikel.....	XXXII
7	Bibliografie	XLVII

1 Probleemstelling en doelstelling

Overall ter wereld komen bijtincidenten door honden naar mensen voor. Vooral kinderen zijn vaak het slachtoffer van een hondenbeet (De Keuster et al., 2006).

In sommige landen, zoals de Verenigde Staten, is er een databank voor de mensen die met bijtewonden op een spoedafdeling van een ziekenhuis binnenkomen. Op deze manier kan een inschatting gemaakt worden van het aantal bijtincidenten die voorkomen in dat land. Echter, beten die lichte verwondingen veroorzaken of bijtincidenten die thuis plaatsvinden, worden dikwijls niet gemeld. Deze incidenten komen nochtans regelmatig voor (Caffrey et al., 2019). Aangezien minder dan 50% van de hondenbeten wordt gemeld aan medische of juridische autoriteiten, ligt het werkelijk aantal bijtincidenten met honden dus hoger dan wat bepaalde onderzoeken aantonen (Overall & Love, 2001).

De laatste cijfers over bijtincidenten door honden bij mensen in België dateert van 2006. Uit dit onderzoek is gebleken dat ongeveer 2,2% van de kinderen onder de 15 jaar al eens gebeten werd door een hond. Deze gegevens zijn verzameld middels een telefonische enquête, wat enkele beperkingen met zich meebracht. De enquête werd namelijk verspreid via vaste telefoonnummers, wat resulteerde in een minder representatieve steekproef doordat jongere gezinnen, die voornamelijk mobiele telefoons gebruiken, minder goed bereikt werden (De Keuster et al., 2006).

Het doel van dit onderzoek is om de prevalentie van bijtincidenten door honden bij mensen in West-Vlaanderen in kaart te brengen. Door contact te leggen met de slachtoffers zelf, en niet met spoedafdelingen, wordt er gestreefd om ook cijfers te verkrijgen over bijtincidenten die minder zware gevolgen hebben.

2 Literatuurstudie

2.1 Inleiding

Honden hebben door de eeuwen heen een speciale plaats verworven in het leven van mensen, en dit partnerschap brengt tal van voordelen met zich mee. Onderzoek wijst uit dat mensen honden om twee belangrijke redenen aanschaffen. Allereerst heerst de algemene overtuiging dat honden uitstekende metgezellen zijn voor kinderen. Daarnaast is er ook bewijs dat honden emotionele steun bieden, zij zouden namelijk bepaalde emotionele behoeften vervullen die mensen mogelijk niet krijgen van hun medemensen (Miklósi, 2007).

Bij het contact met een dier, en dus ook met een hond, wordt de aanmaak van bepaalde hormonen (endorfine, oxytocine) gestimuleerd bij de mens, waardoor het stressgehalte daalt. Ook ervaart de persoon minder angst (Kruger & Serpell, 2010).

Daarnaast zijn er fysieke voordelen verbonden aan het houden van een hond. Hondeneigenaars hebben namelijk minder last van obesitas, hartfalen of artrose (Utz, 2014).

Ondanks deze voordelen zijn er echter ook uitdagingen verbonden aan het samenleven met een hond. Het overlijden van de hond kan diepe emoties teweegbrengen bij de eigenaar. Ook heeft een hondeneigenaar meer risico op het ontwikkelen van astma of andere allergieën (Utz, 2014).

Daarnaast kan agressie van de hond jegens mensen een bron van zorgen vormen. Honden vertonen namelijk veel subtiele signalen wanneer ze zich onveilig voelen. Als deze signalen genegeerd of niet opgemerkt worden, kan agressie een volgende vorm van communicatie zijn. Uit onderzoek blijkt dat vooral kinderen deze subtielere vormen van communicatie niet goed begrijpen (Meints et al., 2018). Dit gebrek aan begrip kan leiden tot bijtincidenten door honden naar mensen (Miklósi, 2007).

2.2 Bijtincidenten

2.2.1 Definitie van een bijtincident

Er bestaat nog onduidelijkheid over de definitie van 'bijtincidenten met honden' en er is nog weinig onderzoek verricht naar de specifieke betekenis die mensen aan dit begrip toekennen. Een mogelijke interpretatie van het woord 'bijtincident' kan situaties omvatten waarbij er contact is tussen de huid van het slachtoffer en de tanden van de hond, maar waarbij de huid niet is doorboord. Wanneer het contact enkel plaatsvindt tussen de kleding van het slachtoffer en de tanden van de hond, wordt dit vaak niet beschouwd als een bijtincident. Bovendien is er onenigheid over of een beet die tijdens het spelen optreedt, moet worden beschouwd als een daadwerkelijke hondenbeet. Doorgaans wordt het pas als een hondenbeet beschouwd wanneer de hond agressief gedrag vertoont, en niet wanneer de hond niet de intentie had om te bijten (Oxley et al., 2019).

2.2.2 Bijtgedrag van een hond

Voor puppy's is bijtgedrag een natuurlijk onderdeel van hun gedragsrepertoire. Tijdens het spelen met andere honden of bij het verkennen van hun omgeving, maken puppy's vaak gebruik van hun muil. Bovendien gebruiken ze bijtgedrag om hun grenzen aan te geven (Monteny, 2017).

Onderzoek wijst uit dat overmatig bijtgedrag bij puppy's geen invloed heeft op het ontwikkelen van agressief gedrag naarmate ze ouder worden (Godbout & Frank, 2011).

2.2.2.1 Agressie

Zoals eerder besproken, wordt een bijtincident vaak pas als bijtincident aanzien als er agressie bij de hond mee gepaard gaat (Haupt, 2006).

Er bestaan diverse vormen van agressie die op verschillende manieren kunnen worden geclassificeerd. Een mogelijke benadering is de classificatie volgens de Canine Behavioral Assessment & Research Questionnaire (C-BARQ), waarbij agressie wordt onderverdeeld op basis van het doelwit of het onderwerp ervan. Hierbij worden drie categorieën onderscheiden: agressie tegenover vreemden, agressie tegenover de eigenaar en agressie tegenover andere honden (González-Ramírez et al., 2017).

Agressie kan ook worden beschreven volgens de indeling van Moyer (1968). Hij heeft agressie onderverdeeld in acht categorieën, namelijk: seksgerelateerde agressie, irritatie-agressie, intermannelijke agressie, angst-geïnduceerde agressie, territoriale agressie, maternale agressie, prooi-agressie en instrumentele agressie. Overall (1997) heeft een aangepaste versie van dit schema voorgesteld, waarin dertien categorieën worden genoemd. De categorieën die volgens Overall de oorzaken van agressie vormen zijn: dominantie, bezitterigheid, voedsel, bescherming, territoriaal, prooi, angst, pijn, intraspecifiek, maternaal, omgeleid, spel en idiopatisch.

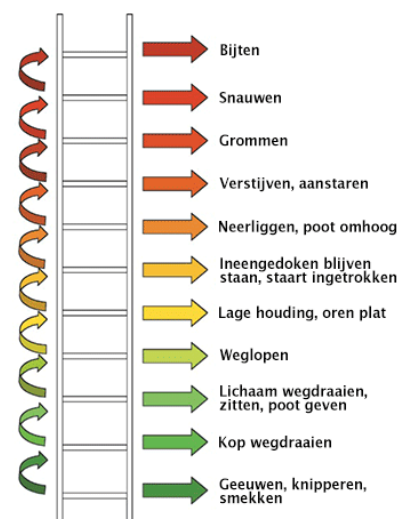
Naast de hierboven genoemde indelingen zijn er echter tal van andere classificatie mogelijkheden, waardoor dit een complex onderwerp wordt (Haupt, 2006).

Agressie is een veelvoorkomende reden dat mensen hun hond afstaan aan dierenasielen of overgaan tot euthanasie van de hond. Dit wijst erop dat er nog veel kan verbeteren op het gebied van dierenwelzijn, dit kan onder andere door een beter inzicht te krijgen in de risicofactoren voor hondenbeten (Caffrey et al., 2019).

Voor bepaalde rassen is een bijtrisico-index (BRI) bepaald. Hier bestaat geen exacte formule voor, aangezien verschillende onderzoekers verschillende benaderingen gebruiken bij het ontwikkelen van hun risicobeoordelingsmodellen. Een voorbeeld van een BRI, zoals beschreven door Schalamon et al. (2006) is als volgt: de populatie van het ras binnen de bijtende populatie gedeeld door de populatie van het ras binnen de totale hondenpopulatie (Cornelissen & Hopster, 2010).

2.2.2.1.1 De agressieladder

Een hond zal enkel agressief gedrag vertonen als hij geen andere keuze heeft. Daarom beschikken honden over een breed scala aan communicatiemogelijkheden om anderen duidelijk te maken dat ze afstand moeten houden. Deze onderlinge communicatie tussen honden verloopt vaak probleemloos, maar de communicatie tussen mens en hond verloopt vaak minder soepel. Dit komt niet alleen doordat de hond onze taal niet begrijpt, maar vooral doordat wij de subtiele communicatie van de hond vaak niet herkennen. Om deze signalen beter te begrijpen is er een 'ladder van agressie' (figuur 1) opgesteld. Deze ladder illustreert de verschillende signalen die een hond kan vertonen vooraleer hij zal overgaan tot bijten. Belangrijk is om op te merken dat niet elke hond alle signalen vertoont, en ook niet in deze specifieke volgorde (Monteny, 2017).

Figuur 1: de agressieladder (Monteny, 2017)

2.3 Gevolgen van bijtincidenten

2.3.1 Gevolgen voor het slachtoffer

2.3.1.1 Bijtwonden

Hondenbeten veroorzaken vaak scheur- of avulsiewonden. De ernst van de verwondingen door een hondenbeet kunnen ingedeeld worden op verschillende manieren (zie verder).

De verwondingen die ontstaan door een hondenbeet kunnen ook verschillende gevolgen hebben, afhankelijk van de ernst van de beet en de locatie ervan. Enkele mogelijke gevolgen kunnen bijvoorbeeld operatie, ontsteking, littekens of zelfs amputatie zijn (Fragoso et al., 2022).

2.3.1.1.1 Ernst van de verwonding

Zoals eerder vermeld is er geen duidelijke definitie voor het begrip 'bijtincident', maar toch kan de ernst van de verwondingen door een hondenbeet ingedeeld worden op verschillende manieren.

Een mogelijkheid is de Dunbar-agressieschaal:

- Niveau 1: De hond snauwt of hapt, maar maakt geen contact met een persoon of ander dier. Dit gedrag geeft aan dat de hond angstig of bang is.
- Niveau 2: De hond snauwt en maakt contact met de huid, maar de huid wordt niet doorboord. De kracht van de beet is geremd en voorafgaand is er uitvalgedrag.
- Niveau 3: De hond bijt eenmaal en doorboort de huid, met als resultaat dat er een tot drie verwondingen zijn. De doorboring is minder diep dan de lengte van de hoektand van de hond. Er zijn geen scheuren of sneeën in de huid.
- Niveau 3.5: De hond bijt meerdere malen met de ernst van een niveau 3 beet.
- Niveau 4: Hier zijn er twee tot vier gaten in de huid, door een enkele beet. De wonden zijn dieper dan de lengte van de hoektand, wat aangeeft dat de hond die bijt en zich blijft vasthouden. De beet kan ook sneden vertonen, wat aangeeft dat de hond schudt met zijn hoofd tijdens de beet. Op dit niveau is er geen remming van de beetkracht.
- Niveau 5: De hond bijt meerdere keren op niveau 4.
- Niveau 6: Dit is elke beet van een hond die als resultaat de dood van de persoon of dier die hij bijt heeft.

(Caffrey et al., 2019)

Een andere mogelijkheid is de McHeik classificatie:

- Stadium 1: Eenvoudige wonden zonder snijwonden of spierletsel.
- Stadium 2: Meerdere verwondingen met weefselscheuren en spierletsel.
- Stadium 3: Exsudatie van de wonde.

(Zangari et al., 2021)

2.3.1.2 Psychische gevolgen

Een bijtincident door een hond kan ook verschillende psychische gevolgen met zich meebrengen. Een voorbeeld is een posttraumatische stressstoornis (PTSS). Dit kan zich uiten in vermijdingsgedrag, het herbeleven van de traumatische gebeurtenis, frequente nachtmerries... De reden dat sommige slachtoffers PTSS ontwikkelen kan te maken hebben met de intensiteit van de hondenaanval en de bekendheid van de hond die beet

(De Keuster et al., 2006).

2.3.1.3 Andere gevolgen

Naast het fysieke of psychische letsel kan een hondenbeet nog andere gevolgen hebben, zoals de overdracht van zoönosen. Ook kan er besmetting met hondsdolheid (Rabiës) of andere bacteriën plaatsvinden, zoals *Pasteurella canis* en streptokokken (Dhillon et al., 2019).

2.3.2 Gevolgen voor de hond

Ook voor de hond zelf kunnen bijtincidenten gevolgen hebben. Onderzoek van Fragoso et al. in Portugal uit 2022 toont aan dat er geen gevolgen waren voor 58% van de honden die betrokken waren bij een bijtincident met mensen. Daarnaast werd 2% van de betrokken honden geëuthanaseerd. Er werd sneller gekozen voor euthanasie wanneer de verwondingen ernstig waren in vergelijking met lichtere verwondingen (Fragoso et al., 2022).

Naast euthanasie zijn er ook andere mogelijke gevolgen voor de hond, enkele voorbeelden zijn straffen en herplaatsing (Oxley et al., 2018).

2.4 Gegevens van bijtincidenten

2.4.1 Eigenschappen van het slachtoffer

2.4.1.1 Geslacht

Uit onderzoek van Rampogal et al. in de Verenigde Staten van 2018 blijkt dat de meerderheid van de personen die gebeten worden mannen zijn. Dit kan verband houden met het feit dat mannen meer risico durven nemen van vrouwen (Ramgopal et al., 2018).

2.4.1.2 Leeftijd

Door verschillende onderzoeken is aangetoond dat kinderen een groter risico lopen om slachtoffer te worden van een bijtincident. Ze hebben minstens drie tot vijf keer meer kans op hondenbeten dan volwassenen. Jongere kinderen zijn nieuwsgieriger en hebben minder ervaring met het herkennen van de lichaamstaal van een hond en het waarnemen van gevaarlijk situaties. Daarnaast is er meer kans dat zij gedragingen vertonen die agressief gedrag bij de hond uitlokt, wat leidt tot een hoger aantal gerapporteerde beten bij deze leeftijdsgroep. Vandaar dat toezicht van een volwassene zo belangrijk is (Caffrey et al., 2019; Ramgopal et al., 2018). Hondenbeten vormen één van de belangrijkste oorzaken van gezichtstrauma bij jongere kinderen (Zangari et al., 2021).

2.4.1.3 Woonplaats

Er is een verschil in prevalentie bij personen die in een dichtbevolkt gebied wonen en personen die in een laagbevolkt gebied wonen. In tegenstelling tot wat er verwacht zou worden, blijkt uit het onderzoek van Rosado et al. uit 2009 in Spanje dat er meer bijtincidenten in laagbevolkte gebieden voorkomen. Hier werd 0,128% van de bevolking in een dichtbevolkt gebied gebeten en 0,713% in een laagbevolkt gebied. Dit kan als oorzaak hebben dat hondeneigenaars hun honden minder los laten lopen in grote steden, omdat er druk verkeer en weinig open ruimte is. In laagbevolkte gebieden kan er een vals gevoel van veiligheid zijn, waardoor eigenaars minder controle hebben over hun hond. Mensen vanop het platteland hebben drie keer meer kans om gebeten te worden door een hond dan stadsmensen (Rosado et al., 2009).

2.4.1.4 Relatie slachtoffer – hond

Bij het merendeel van de bijtincidenten is het slachtoffer een bekende voor de hond. In vele gevallen is dit zelfs de eigenaar van de hond. Daarnaast is het slachtoffer ook vaak een familielid, buur of vriend van de hondeneigenaar. Slechts een klein percentage van de beten gebeurt door onbekende honden, waarvan een heel klein deel zwervhonden zijn (Rosado et al., 2009).

Bijtincidenten met onbekende personen vinden meestal plaats in een openbare omgeving of wanneer het slachtoffer het huis van de hondenbezitter binnengaat (Casey et al., 2014).

Wanneer iemand gebeten wordt door zijn eigen hond, wordt de schuld van het bijtincident vaak bij zichzelf gelegd. Als er een bijtincident plaatsvindt tussen een hond en een persoon die onbekend is voor die hond, dan wordt de eigenaar van de hond ook vaak als schuldige aangewezen (Oxley et al., 2018).

2.4.2 Eigenschappen van de agressor

2.4.2.1 Geslacht

Uit onderzoek van Caffrey et al. uit 2019 en Rosado et al. uit 2009 blijkt dat reuen vaak verantwoordelijk zijn voor het grootste deel van de bijtincidenten. Ook zijn intacte reuen vaker betrokken bij een bijtincident dan gecastreerde mannelijke honden. Dit kan verband houden met het testosteronniveau. Testosteron is namelijk geassocieerd met verhoogde agressie, dominantie, territoriaal gedrag en reactiviteit. Hierdoor kunnen mannelijke honden sneller agressief reageren, bijvoorbeeld om hun territorium te verdedigen.

Wel zijn er in de hondenpopulatie meer reuen dan teefjes, wat mogelijk een vertekend beeld kan geven (Caffrey et al., 2019; Rosado et al., 2009).

2.4.2.2 Leeftijd

Honden jonger dan vijf jaar, zijn volgens het onderzoek van Rosado et al. in 2009, het meest betrokken bij bijtincidenten. Dit kan te wijten zijn aan het feit dat er sommige vormen van agressie kunnen ontstaan bij het bereiken van seksuele en/of sociale volwassenheid. Ook puppy's vertegenwoordigen een groot deel van de bijtincidenten, aangezien het verkennen van de wereld via hun mond een typisch puppygedrag is (Rosado et al., 2009).

2.4.2.3 Ras

In de Verenigde Staten vertegenwoordigen Pitbulls meer dan één vierde van de gerapporteerde bijtincidenten, terwijl ze slechts 4,9% van de lokale hondenpopulatie vertegenwoordigen. Dit hoge aantal kan te wijten zijn aan de oorsprong van het ras. Ze werden vroeger namelijk gefokt voor hondengevechten, waardoor hun drempel voor agressie lager ligt. Ook kan je drie verschillende rassen onderbrengen onder de naam 'Pitbull', namelijk de American Staffordshire terrier, de Staffordshire bull terrier en de Amerikaanse pitbull terrier (Ramgopal et al., 2018).

Ook kruisingen en Duitse herders zijn vaak betrokken bij bijtincidenten. Een ras dat ook veel terug te vinden is in de statistieken omtrent bijtincidenten, is de Shih Tzu (Tuckel & Milczarski, 2020). Het is soms moeilijk om betrouwbare conclusies te trekken, aangezien er vaak een gebrek is aan informatie over het aantal honden van een bepaald ras binnen de lokale populatie (Zangari et al., 2021). Daarnaast kan de nauwkeurigheid van de door slachtoffers gerapporteerde rassen twijfelachtig zijn (Oxley et al., 2018).

In België werd ongeveer de helft van de bijtincidenten veroorzaakt door Duitse herders, terwijl zij maar een derde van de hondenpopulatie vertegenwoordigen. Bij Rottweilers is de frequentie van beten ongeveer evenredig met het aantal geregistreerde honden. Labradors daarentegen hebben een kleinere frequentie van bijten in verhouding tot het aantal geregistreerde honden van dit ras (De Keuster et al., 2006).

In verschillende landen is er een verbod op bepaalde hondenrassen, omdat ze als 'gevaarlijk' worden bestempeld, voorbeelden hiervan zijn Rottweilers en Pitbulls. Het verbod op deze rassen kan een vals gevoel van veiligheid geven, aangezien nog niet bewezen is dat zij effectief verantwoordelijk zijn voor het grootste aantal bijtincidenten (De Keuster et al., 2006). Er is nog altijd geen bewijs dat ras een indicator is voor het risico op bijtincidenten (Oxley et al., 2018). Alle honden kunnen bijten en dus is voorzichtigheid in omgang met een hond altijd aangeraden (Cornelissen & Hopster, 2010).

2.4.3 Context van bijtincidenten

2.4.3.1 Locatie

Het aantal bijtincidenten die in privésfeer gebeuren ligt een heel stuk hoger dan in publiekelijke plaatsen. Er worden ongeveer acht keer meer bijtincidenten gemeld die thuis plaatsvinden dan op een openbare plaats (Oxley et al., 2018; Caffrey et al., 2019).

Bijtincidenten die thuis plaatsvinden lijken meestal verband te houden met een onderlinge relatie tussen het gedrag van het slachtoffer en de hond. Bij bijtincidenten met kinderen die thuis plaatsvinden, was er in de meeste gevallen geen toezicht door een volwassene op het moment van het ongeluk (De Keuster et al., 2006).

Bij het overgrote deel van de incidenten in openbare ruimtes zijn niet-eigenaren het slachtoffer. Bij deze incidenten werd minder vaak interactie tussen de hond en het slachtoffer gerapporteerd, in vergelijking met incidenten in niet-openbare ruimtes (Cornelissen & Hopster, 2010).

2.4.3.2 Interactie met de hond

Als wordt gekeken naar wat er voorafging aan het bijtincident, valt op dat er meestal een actie van het slachtoffer naar de hond toe was. Voorbeelden hiervan zijn het (proberen te) aaien, spelen met de hond of het optillen van de hond (Oxley et al., 2018).

Het merendeel van hondenbeten bij kinderen vindt plaats tijdens dagelijkse activiteiten in de huiselijke omgeving, waarbij het slachtoffer de hond kende. De meeste beten worden toegeschreven aan een menselijk misverstand over het gedrag van de hond. Educatie lijkt daarom de beste preventieve maatregel. Heel veel bijtincidenten zouden niet zijn gebeurd als het slachtoffer en de omgeving voldoende waren voorgelicht over de taal van de hond (De Keuster et al., 2006).

2.4.3.3 Gedrag van de hond

Het gedrag van de hond vlak voor het bijtincident kan geïnterpreteerd worden op twee manieren. Enerzijds heb je intentionele agressie, die 'opzettelijke beten' teweegbrengen. Hierbij vertoont de hond waarschuwingssignalen, zoals grommen, blaffen, tanden laten zien... Anderzijds heb je niet-intentionele agressie, hierbij wordt het gedrag als niet-agressief geïnterpreteerd en zijn er dus vaak geen waarschuwingssignalen te zien. Deze beten kunnen worden beschouwd als 'onopzettelijk'. Een voorbeeld hiervan is wanneer een hond op zijn poot wordt gestampt en dus uit pijn reageert, of tijdens spel.

De meeste slachtoffers interpreteren de hondenbeet als 'opzettelijk', vooral als zij niet de eigenaar zijn van de hond. Algemeen kunnen we stellen dat onopzettelijke beten minder vaak worden gerapporteerd, bij dit soort beten wordt dus minder interactie tussen de hond en het slachtoffer gemeld (Cornelissen & Hopster, 2010). De meeste slachtoffers van bijtincidenten in openbare ruimtes interpreteren de beet van de hond als opzettelijk (Cornelissen & Hopster, 2010).

2.4.3.4 Weersomstandigheden

Er is een piek van bijtincidenten op warme zomerdagen, vooral degene die samenvallen met vakantieperiodes. In deze periode brengen mensen meer tijd door met hun hond, waardoor de kans op bijtincidenten stijgt. In de winter worden de minste bijtincidenten gerapporteerd (Rosado et al., 2009).

Het is onduidelijk of deze stijging op warme dagen te wijten is aan verandering van het gedrag van de hond door de hitte of door (onbewust) veranderend gedrag van de mens op warme dagen (Mills, 2023).

2.4.4 Verwondingen door bijtincidenten

2.4.4.1 Plaats van de verwonding

Over het algemeen bevinden hondenbeten zich het meest aan de handen. Deze lichaamsdelen worden waarschijnlijk het meest gebruikt om een dier te provoceren of om zichzelf te beschermen tegen agressie van het dier. Dit wordt gevolgd door de bovenste en onderste ledematen. De hoofd, hals en romp worden bij volwassenen minder getroffen door een hondenbeet (Rosado et al., 2009).

Bij jongere slachtoffers (onder de vijftien jaar) zijn de verwondingen vooral ter hoogte van het hoofd en de hals, in tegenstelling tot volwassenen, waar de beten vooral aan de onderste ledematen te vinden zijn. Dit kan te wijten zijn aan de kortere lengte van kinderen, waardoor hun gezicht toegankelijker is voor de hond. Ook hebben kinderen vaker de neiging om de kop van een hond te omhelzen, waardoor het risico om in hun eigen hoofd gebeten te worden groter is (Rosado et al., 2009; Ramgopal et al., 2018).

Als de bovenste ledematen verwondingen van een hondenbeet vertonen, is het waarschijnlijk dat de persoon de hond benaderde; als de beet de onderste ledematen voorkomen, is het waarschijnlijker dat de hond de persoon benaderde. Dit is logisch, aangezien het slachtoffer zich mogelijk van de hond weg begeeft, waardoor de onderste ledematen het dichtst gelegen zijn voor de hond (Oxley et al., 2018).

2.5 Prevalentie van bijtincidenten in België

Het is moeilijk om de prevalentie van bijtincidenten door honden bij mensen in kaart te brengen vanwege het gebrek aan systematische registratie van dergelijke incidenten. In België bestaat er geen database die het aantal bijtincidenten door honden bij mensen registreert. Informatie over deze incidenten wordt verkregen door middel van onderzoek en verzameling van gegevens.

Het laatste onderzoek naar bijtincidenten in België dateert van 2006. Uit dit onderzoek is gebleken dat jaarlijks 2,2% van de kinderen onder de vijftien jaar slachtoffer wordt van een bijtincident met een hond. Uit hetzelfde onderzoek is vastgesteld dat in 2001 hondenbeten verantwoordelijk waren voor 0,24% van alle kinderen die op de spoedeisende hulp kwamen (De Keuster et al., 2006).

3 Materiaal en methode

3.1 Deelonderzoeksvragen

- Wat is het aantal bijtincidenten door honden bij mensen in West-Vlaanderen in het afgelopen jaar?
- Wat is de leeftijdsverdeling van slachtoffers van bijtincidenten met honden?
- Hoe verhoudt zich de verdeling van bijtincidenten tot het geslacht van de slachtoffers?
- Hoe vaak komen dezelfde honden voor bij meerdere bijtincidenten?
- Wat zijn de percentages van bijtincidenten veroorzaakt door mannelijke en vrouwelijke honden?
- Wat is de gemiddelde leeftijd van honden die betrokken zijn bij bijtincidenten?
- Welke hondenrassen komen het vaakst voor bij bijtincidenten met mensen?
- Hoe is de verdeling van interpretaties onder gebeten personen met betrekking tot de intentie van de hond die hem beet (bedoeld of onbedoeld)?
- Wat is de verdeling van bijtincidenten tussen bekende en onbekende personen voor de hond?
- Wat is de verdeling van bijtincidenten tussen een openbare en een niet-openbare omgeving?
- Hoe vaak wordt er actie ondernomen naar de hond toe vooraleer hij bijt, in vergelijking met geen actie?
- Wat is het aantal bijtincidenten gerapporteerd in contexten met voer in vergelijking met andere contexten?
- In welke contexten worden de meeste bijtincidenten gerapporteerd?
- Wat is de verdeling van lichaamsdelen die worden getroffen bij een bijtincident door een hond?
- Wat is het percentage van bijtincidenten die leiden tot ernstige verwondingen en de nood aan een medische behandeling?
- Wat zijn de emotionele gevolgen van een bijtincident met een hond?

3.2 Elementen en inclusie(exclusie)criteria

Dit onderzoek richt zich op de prevalentie en context van bijtincidenten door honden bij mensen in West-Vlaanderen. Om gegevens te verzamelen, wordt een enquête verspreid via sociale media, specifiek via de Facebookgroepen van de deelgemeenten van West-Vlaanderen. De respondenten van deze enquête zijn alle inwoners van West-Vlaanderen die in het voorbije jaar zijn gebeten door een hond. Inclusiecriteria voor deelname aan de enquête zijn dat de respondenten daadwerkelijk gebeten moeten zijn door een hond in de afgelopen twaalf maanden. Mensen die zich de details van het bijtincident niet meer herinneren, worden uitgesloten van deelname om de nauwkeurigheid en betrouwbaarheid van de verzamelde data te waarborgen.

3.3 Dataverzameling

Bij een bijtincident door een hond kunnen diverse variabelen in kaart worden gebracht om een volledig beeld van de situatie te krijgen. Ten eerste wordt gekeken naar de woonplaats van het slachtoffer (gemeente), evenals het geslacht en de leeftijd van het slachtoffer (in jaren). Vervolgens is het belangrijk om het aantal keren dat het slachtoffer in het afgelopen jaar door een hond is gebeten te noteren. De kenmerken van de hond spelen ook een cruciale rol in de analyse. Dit omvat het geslacht en de leeftijd van de hond (in jaren) en het ras van de hond.

Daarnaast is de locatie van het bijtincident van belang, evenals de context waarin het bijtincident plaatsvond. De ernst van de verwondingen en de specifieke plaats van de verwondingen op het lichaam van het slachtoffer moeten ook gedocumenteerd worden. Hierbij hoort ook de medische behandeling die de verwondingen vereisten en eventuele psychische gevolgen die het bijtincident heeft gehad op het slachtoffer.

De enquête werd verspreid via de Facebook-pagina's van de deelgemeenten van West-Vlaanderen ('Je bent van...als...'). De enquête werd uitgestuurd van 24 februari 2024 tot en met 21 mei 2024.

3.4 Proefopzet

Er werd gewerkt met een online enquête (zie bijlage 1) die werd opgemaakt via Microsoft Forms. In het eerste deel van deze enquête werd aan de respondenten gevraagd of ze gebeten zijn door een hond in het voorbije jaar en hoeveel keer. Het tweede deel van de vragenlijst ging over het meest recente bijtincident, waaronder de gegevens van de hond (geslacht, ras), de context en de locatie van het bijtincident. Ook de opgelopen verwondingen door het bijtincident en verzorging ervan werden bevraagd. In het laatste deel werden de gegevens van het slachtoffer verzameld, namelijk het geslacht, de leeftijd en de woonplaats (gemeente).

Oorspronkelijk was het plan om de enquête te verspreiden via de officiële Facebookpagina's van gemeenten van West-Vlaanderen. Vooraf werd opgezocht of elke gemeente een officiële Facebook-pagina heeft, hoeveel mensen deze pagina volgen en of er regelmatig iets gepost wordt. De correcte e-mailadressen van de gemeenten werden verzameld via de officiële website van Vlaanderen. Daarna werd elke gemeente via dit e-mailadres gecontacteerd met de vraag of zij de enquête wilden publiceren op hun Facebook-pagina. Bij deze mail werd een reeds opgemaakte Facebook-post met foto bijgevoegd (zie bijlage 2) die door hen gebruikt kon worden. Helaas waren de reacties negatief, waardoor een ander alternatief gezocht moest worden. Uiteindelijk werd de post in zoveel mogelijk Facebook-groepen 'Je bent van... als...' geplaatst. Er werden 187 groepen van de 239 deelgemeenten van West-Vlaanderen gevonden. Uiteindelijk werd de post goedgekeurd in 89 groepen. De lijst van deze groepen is terug te vinden in bijlage 3.

3.5 Dataverwerking

Voor de statistische verwerking van mijn gegevens heb ik gebruik gemaakt van de programma's Microsoft Excel en SPSS (Statistical Package for the Social Sciences). Voor alle onderdelen is beschrijvende statistiek gebruikt.

4 Resultaten

4.1 Sociodemografische gegevens van de respondenten

Dit hoofdstuk start met een overzicht van de sociografische gegevens van de personen die gebeten werden door een hond in het afgelopen jaar. Indien men op de eerste vraag van de enquête ('Bent u al eens gebeten door een hond in het afgelopen jaar') "Nee" antwoordde, werd de enquête beëindigd. Daarom zijn er enkel sociografische gegevens beschikbaar van de gebeten personen.

Twaalfhonderd en veertig personen vulden de enquête in, waarvan 246 personen aangaven dat ze in het afgelopen jaar eens gebeten werden door een hond. De enquête kon niet worden beëindigd vooraleer elke vraag werd beantwoord, waardoor er geen ongeldige enquêtes zijn. Bij sommige vragen was er een optie 'Ik weet het niet', deze antwoorden werden niet meegenomen in de telling. Dit aantal wordt telkens weergegeven bij elk resultaat. De tabel met sociodemografische gegevens is terug te vinden in bijlage 4.

4.2 Prevalentie van bijtincidenten door honden bij mensen in West-Vlaanderen in het afgelopen jaar

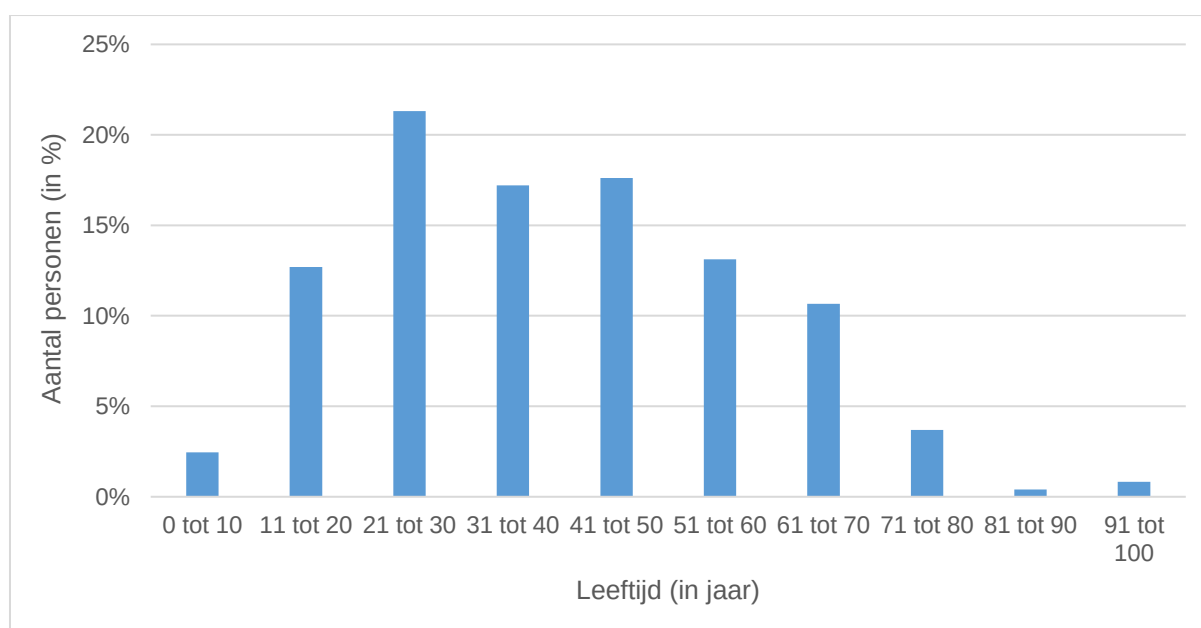
Dit is de hoofdonderzoeksvraag. Uit de enquête, waaraan 1240 mensen deelnamen, blijkt dat 19,8% van de respondenten (246 personen) in het afgelopen jaar gebeten is door een hond. De overige 80,2% van de respondenten (994 personen) heeft geen bijtincident ervaren in deze periode.

4.3 Eigenschappen van het slachtoffer

4.3.1 Leeftijd

De volgende figuur (figuur 2) geeft een overzicht van de verdeling per leeftijdscategorie van de personen die betrokken waren bij bijtincidenten met honden binnen de onderzochte populatie. In totaal zijn er 246 slachtoffers geregistreerd, waarvan 2 ongeldige antwoorden. Tussen de leeftijden van 21 en 30 jaar is er een piek waarneembaar, met 52 slachtoffers (21,3%) binnen deze leeftijdsgroep.

Het jongste slachtoffer was twee jaar oud, terwijl het oudste slachtoffer een leeftijd van 99 jaar had. De gemiddelde leeftijd van de slachtoffers was 40 jaar.

Figuur 2: leeftijdsverdeling van de slachtoffers van een bijtincident met een hond (n= 244)

4.3.2 Geslacht

Dit onderzoek richtte zich op de verdeling van bijtincidenten met honden met betrekking tot het geslacht van de slachtoffers. Van de 246 antwoorden werden er twee ongeldig verklaard. Hierdoor bleven er 244 geldige gevallen over die zijn geanalyseerd. Uit de analyse blijkt dat vrouwen de grootste groep slachtoffers waren met 183 gevallen, wat neerkomt op 75% van het totaal. 56 personen waren mannen, dit is 23% van de gevallen. Daarnaast waren er 5 slachtoffers die zich identificeerden als een ander geslacht, wat 2% van de gevallen vertegenwoordigt.

4.4 Kenmerken van de agressor (de hond)

4.4.1 Geslacht

Vanuit de analyse van bijtincidenten veroorzaakt door mannelijke en vrouwelijke honden, wisten 56 personen van de 246 respondenten niet of de hond die beet een reu of een teef was. Uit de overige 190 geldige antwoorden bleek dat de meerderheid van de bijtincidenten werden veroorzaakt door mannelijke honden, namelijk 120 gevallen, wat overeenkomt met 63,2%. Daarentegen waren 70 bijtincidenten toe te schrijven aan vrouwelijke honden, wat neerkomt op 36,8%.

4.4.2 Leeftijd

Van de 246 ontvangen antwoorden waren er 233 bruikbaar voor de analyse, omdat de rest van de respondenten de leeftijd van de hond niet wist. De gegevens tonen aan dat bijtincidenten door verschillende leeftijdsgroepen van honden worden veroorzaakt. Ongeveer 5% van de incidenten (twaalf gevallen) werd veroorzaakt door puppy's, met een leeftijd jonger dan zes maanden. Bijna een kwart van de incidenten (23,6%) werd toegeschreven aan jonge honden in de leeftijdscategorie van zes maanden tot één jaar, met 55 gevallen. De meerderheid van de incidenten (59,2%) werd veroorzaakt door volwassen honden, die tussen de één en tien jaar oud waren, met 138 gevallen. 7,7% van de incidenten (achttien gevallen) werd toegeschreven aan senior honden, met een leeftijd van tien jaar of ouder.

4.4.3 Ras

Uit de enquête, waaraan 246 mensen deelnamen, blijkt een diverse verdeling van de hondenrassen die betrokken waren bij een bijtincident.

Er waren 27 mensen die niet wisten welk ras de hond had die hen beet. Zes mensen waren minder dan 50% zeker van hun antwoord over het ras, waardoor deze ook niet werden meegenomen in de berekening. Daarnaast waren er twee ongeldige antwoorden. Hierdoor was het aantal antwoorden dat bruikbaar was voor analyse, dus 211.

Van deze 211 responsen waren Duitse herdershonden verantwoordelijk voor twintig bijtincidenten (9,5%), gevolgd door Border collies met achttien incidenten (8,5%). Verder rapporteerden twaalf respondenten (5,7%) gebeten te zijn door een Chihuahua, en evenveel door een Mechelse herder. Jack Russells waren betrokken bij elf bijtincidenten (5,2%). Andere rassen zoals de Amerikaanse Staffordshire, Engelse cocker spaniël, Labrador en Teckel hadden elk zeven bijtincidenten (3,3%). Maltezers waren verantwoordelijk voor vijf incidenten (2,4%), terwijl Australische herdershonden, Keeshonden en Rottweilers elk vier bijtincidenten veroorzaakten (1,9%). Cavalier King Charles spaniëls, Franse bulldogs en Golden retrievers waren elk betrokken bij drie bijtincidenten (1,4%). Ten slotte rapporteerden respondenten twee bijtincidenten (1%) door Pitbulls, Shih Tzus en Yorkshire terriërs, en elk één bijtincident (0,5%) door een Beagle en een Poedel.

Naast deze specifieke rassen waren er 53 bijtincidenten door verschillende andere rassen (25,1%) en 23 door kruisingen (10,9%).

Bijkomend kan worden onderzocht welke rassen betrokken waren bij de bijtincidenten die de ernstigste gevolgen hebben. Deze resultaten zijn terug te vinden in figuur 3. Hierop is te zien dat Chihuahua's verantwoordelijk waren voor vier gevallen waarbij er meer dan vijf perforaties waren door meerdere beten. Als er wordt gekeken naar het ras die verantwoordelijk was voor de meeste bijtincidenten, namelijk de Duitse herdershond (twintig keer) is de volgende verdeling van de ernst van de verwonding zichtbaar: één geval waarbij er enkel contact was met de kleren en niet met de huid (5%), zeven gevallen waarbij er wel contact was met de huid, zonder perforatie, maar met andere verwondingen zoals een blauwe plek (35%), zes gevallen waarbij er één tot twee perforaties van de huid waren (30%), vier gevallen waarbij er drie tot vier perforaties van de huid waren (20%) en twee gevallen waarbij er meer dan vijf perforaties van de huid waren, veroorzaakt door meerdere beten (10%).

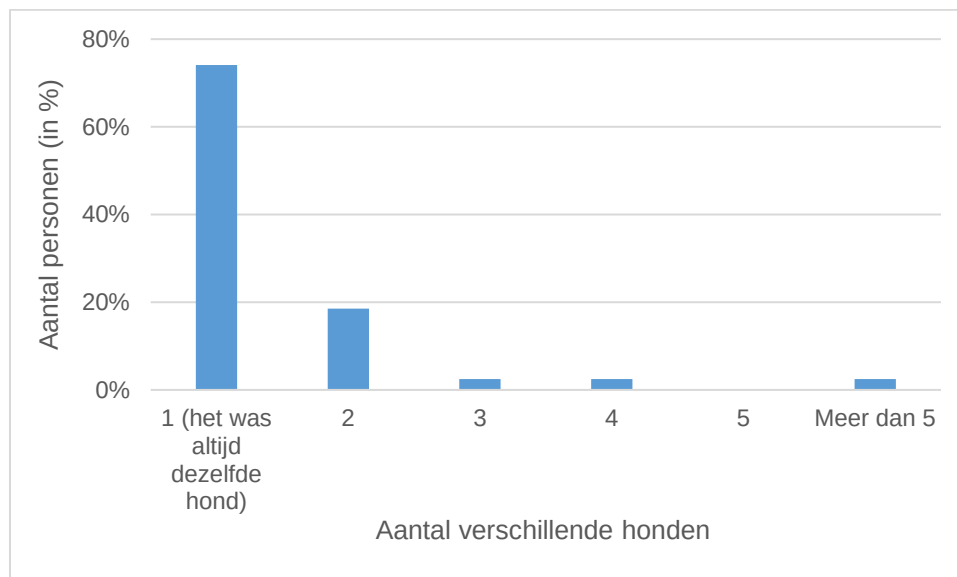
Ras van de hond		Ernst van de verwonding					
		Enkel contact met de kleren (niet met de huid)	Meer dan 5 perforaties van de huid, door meerdere beten	Wel contact met de huid en 1-2 perforaties van de huid	Wel contact met de huid en 3-4 perforaties van de huid	Wel contact met de huid, geen perforatie van de huid, maar wel vb. een blauwe plek	Wel contact met de huid, maar geen verwondingen
Amerikaanse staffordshire		1	0	3	2	0	1
Australische herdershond		0	0	0	0	2	2
Beagle		0	0	0	0	0	1
Berner sennen		0	0	1	0	1	1
Border collie		2	1	5	1	7	2
Cavalier King Charles Spaniel		1	0	1	0	1	0
Chihuahua		0	4	2	1	1	4
Duitse herdershond		1	2	6	4	7	0
Engelse cocker spaniel		0	0	3	1	1	2
Franse bulldog		0	0	1	0	1	1
Golden retriever		0	0	2	1	0	0
Jack russell		1	0	2	0	4	4
Keeshond		0	0	0	0	2	2
Kruising		2	1	8	2	7	3
Labrador		0	0	2	1	2	2
Maltezer		0	0	2	0	1	2
Mechelse herdershond		0	1	7	1	2	1
Pitbull		0	0	1	0	1	0
Poedel		0	0	0	0	1	0
Rottweiler		1	2	1	0	0	0
Shih tzu		0	0	1	0	1	0
Teckel		1	1	0	0	3	2
Yorkshire terrier		0	0	1	0	1	0

Figuur 3: relatie tussen het ras van de hond en de ernst van de verwondingen

4.4.4 Betrokkenheid van eenzelfde hond bij meerdere bijtincidenten

Van de 246 personen die gebeten werden door een hond, waren er 233 die een geldige antwoorden gaven op de vraag hoeveel keer ze gebeten waren in het afgelopen jaar. De meerderheid, namelijk 162 personen (69,5%), werd slechts één keer gebeten. Daarnaast rapporteerden 35 respondenten (15%) dat ze twee keer gebeten waren, terwijl negen respondenten (3,9%) drie keer werden gebeten en vier respondenten (1,7%) rapporteerden vier bijtincidenten. Er waren geen gevallen van vijf keer gebeten worden, maar 23 respondenten (9,9%) meldden wel meer dan vijf bijtincidenten in het afgelopen jaar.

Er waren dus 84 respondenten die meer dan één bijtincident hadden meegemaakt in het voorbije jaar. Van deze respondenten wisten drie mensen niet meer door hoeveel verschillende honden ze werden gebeten, wat resulteerde in 81 geldige antwoorden voor de vraag 'Door hoeveel verschillende honden bent u gebeten?'. De resultaten van deze vraag zijn te zien in figuur 4. De meerderheid van de respondenten (60 personen, wat overeenkomt met 74,1%) gaf aan dat het telkens dezelfde hond was die had gebeten.

Figuur 4: overzicht van het aantal verschillende honden dat het slachtoffer heeft gebeten (n= 81)

In onderstaande figuur (figuur 5) is een overzicht te zien van het aantal keren dat een persoon werd gebeten en het aantal verschillende honden dat hiervoor verantwoordelijk was.

		Aantal verschillende honden				
		1 (het was altijd dezelfde hond)	2	3	4	Meer dan 5
Aantal keer gebeten	2 keer	26	9	0	0	0
	3 keer	6	2	1	0	0
	4 keer	2	0	0	2	0
	Meer dan 5 keer	20	1	0	0	2

Figuur 5: relatie tussen het aantal keren dat een persoon werd gebeten en het aantal verschillende honden die betrokken waren

4.5 Context en omstandigheden van het bijtincident

4.5.1 Bekendheid van het slachtoffer tegenover de hond

Vanuit de analyse naar de bekendheid van het slachtoffer tegenover de hond, blijkt dat van de 244 geldige antwoorden, die werden verkregen van de 246 respondenten (twee mensen wisten het antwoord niet), 42,2% van de bijtincidenten werden veroorzaakt door honden die deel uitmaakten van het gezin van de persoon die werd gebeten. Dit komt overeen met 103 gevallen. Daarentegen was 57,8% van de bijtincidenten toe te schrijven aan een hond die geen deel uitmaakte van het gezin, wat neerkomt op 141 gevallen.

Aan deze 141 personen werd nog een tweede vraag gesteld: of ze de hond in kwestie al dan niet kenden. Er waren dertien ongeldige antwoorden, wat dus zorgde voor 128 antwoorden die geanalyseerd konden worden. Hieruit bleek dat in 28% van de gevallen (36 gevallen) de mens bekend was bij de hond, terwijl in 72% van de gevallen (92 gevallen) de mens niet bekend was bij de hond.

Wanneer de locatie (openbaar of niet-openbaar) vergeleken wordt met het feit of de hond al dan niet deel uitmaakte van het gezin, valt het op dat de meerderheid van de bijtincidenten die op een niet-openbare plaats plaatsvonden, gebeurden door een hond die deel uitmaakte van het gezin (99 gevallen). Dit komt neer op 53,8% van de bijtincidenten die plaatsvonden in een niet-openbare ruimte. Wanneer mensen werden gebeten in een openbare ruimte, was dit meestal door een hond die geen deel uitmaakte van hun gezin, namelijk 56 gevallen, wat neerkomt op 80% van de beten die plaatsvonden in een openbare omgeving. De andere resultaten zijn terug te vinden in figuur 6.

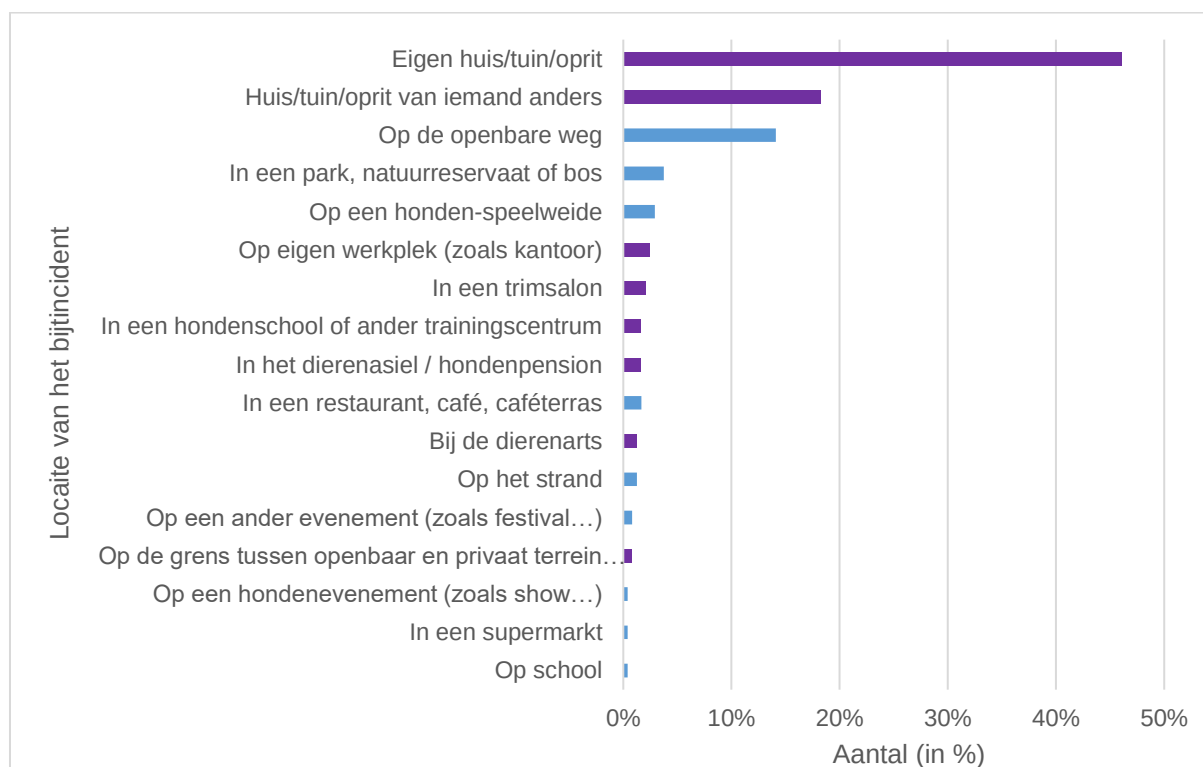
		Hond deel van het gezin	
		Ja	Nee
Locatie	Niet openbaar	99	85
	Openbaar	4	56

Figuur 6: relatie tussen de locatie van het bijtincident en gezinslidmaatschap van de hond

4.5.2 Locatie van het bijtincident

Uit het onderzoek naar de verdeling van bijtincidenten tussen openbare en niet-openbare omgeving werden 246 antwoorden verkregen, waarvan twee respondenten de locatie niet meer wisten en drie ongeldige antwoorden. Uit deze overige 241 geldige antwoorden blijkt dat de locatie waar de meeste bijtincidenten plaatsvinden het eigen huis/tuin/oprit (46,1%) is, wat overeenkomt met 111 gevallen, gevolgd door de openbare weg, namelijk 44 gevallen (18,3%). De minst voorkomende locaties van een bijtincident zijn op school, in een supermarkt en op een hondenevenement (zoals een show...), namelijk elk maar één geval, wat overeenkomt met 0,4%.

In figuur 7 is een overzicht van de opgegeven locaties te zien. Als deze locaties onderverdeeld worden in 'openbaar' (blauw op de figuur) of 'niet-openbaar' (paars op de figuur), blijkt dat 62 respondenten (25,7%) gebeten werd in een openbare omgeving. Bij de overige 179 respondenten (74,3%) vond het bijtincident plaats in een niet-openbare omgeving.

Figuur 7: overzicht van de locaties van het bijtincident (n= 241)

4.5.3 Voorafgaande actie naar de hond toe

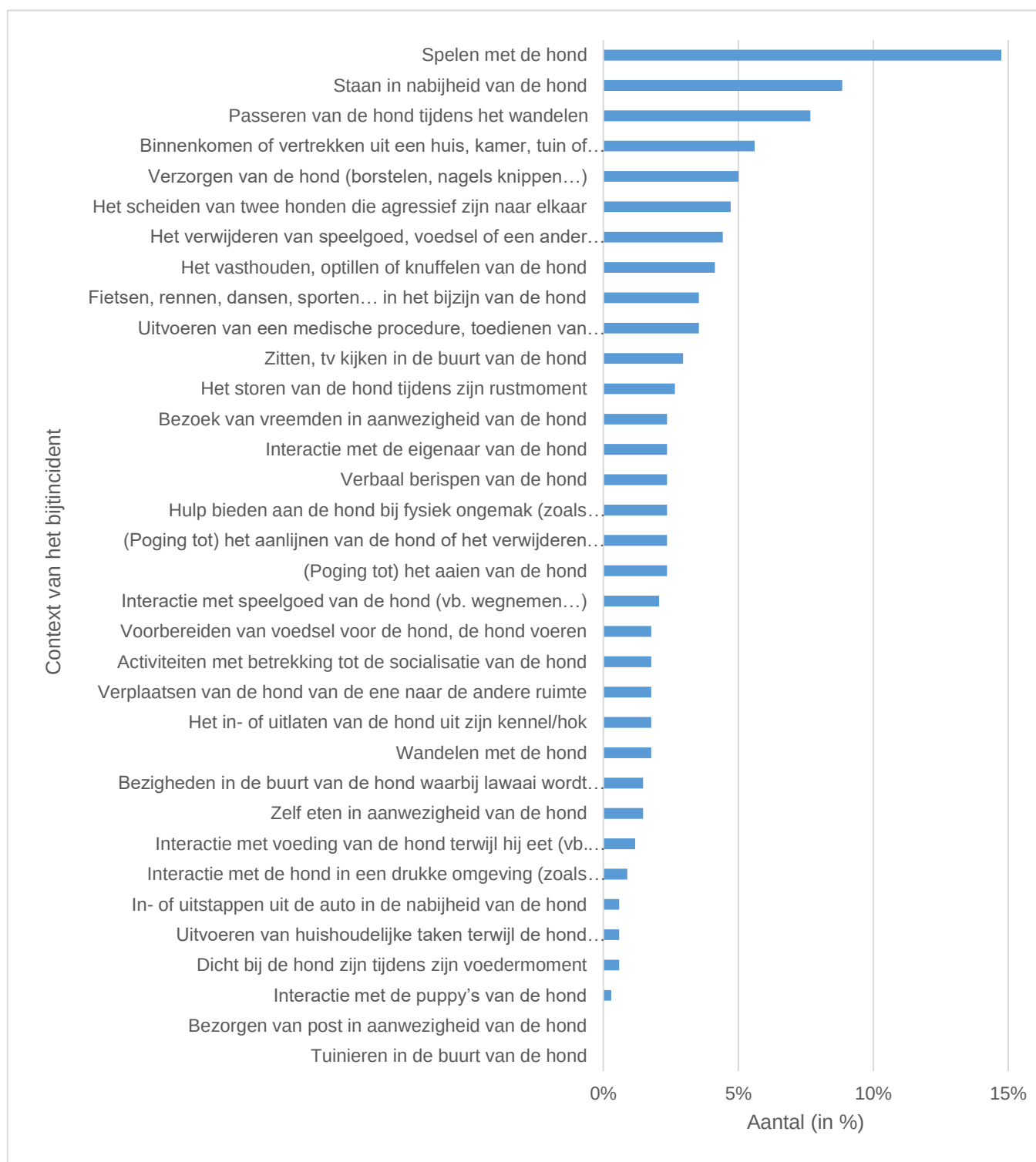
Van de 246 ontvangen antwoorden wisten zes mensen het antwoord op de vraag niet. Van de overige 240 gevallen was er in 44,2% van de bijtincidenten (106 gevallen) geen actie naar de hond toe voordat deze beet. In 48,3% van de gevallen (116 gevallen) deed de persoon die werd gebeten een actie naar de hond en in de overige 7,5% van de gevallen (achtien gevallen) deed iemand anders dan de persoon die werd gebeten een actie naar de hond voordat deze beet.

In totaal werd er dus in 55,8% van de gevallen (134 gevallen) actie ondernomen naar de hond toe, hetzij door het slachtoffer zelf of iemand anders. Daarentegen werd er in 44,2% van de gevallen (106 gevallen) geen actie ondernomen naar de hond toe voordat hij beet.

4.5.4 Specifieke context van het bijtincident

Van de 362 ontvangen reacties wisten vijf mensen niet meer wat de context was van het bijtincident. Ook waren er achttien ongeldige antwoorden. Uit de overige 339 antwoorden bleek dat er 26 contexten gerelateerd waren aan voer, wat overeenkomt met 7,7% van de gevallen. De overige 313 antwoorden, wat 92,3% vertegenwoordigt, waren niet gerelateerd aan voer.

De meest voorkomende context van een bijtincident wordt weergegeven in figuur 8. Hier is te zien dat spelen met de hond het hoogst scoort met 50 gevallen, wat overeenkomt met 14,7%, gevolgd door staan in de nabijheid van de hond, dit waren 30 gevallen (8,8%). De minst opgegeven contexten bij een bijtincident waren interactie met de puppy's van de hond, namelijk één geval (0,3%), gevolgd door dicht bij de hond zijn tijdens een voedermoment, uitvoeren van huishoudelijke taken terwijl de hond aanwezig is en het in- of uitstappen uit de auto in nabijheid van de hond. Dit waren elk twee gevallen, wat neerkomt op 0,6%.

Figuur 8: verschillende contexten van een bijtincident (n= 339)

4.5.5 Interpretatie van het gedrag van de hond (bedoelde of onbedoelde beet)

Van de 246 ontvangen antwoorden waren er 33 mensen die het antwoord op de vraag niet wisten. Van de overige 213 respondenten beschouwden de meerderheid van de personen, namelijk 126 (59,2%), de beet als bedoeld, terwijl 87 personen (40,8%) de beet als onbedoeld interpreteerden.

De interpretatie van het gedrag van de hond kan afhankelijk zijn van verschillende factoren. Een mogelijke optie kan de leeftijd van de hond zijn. In figuur 9 is een tabel te zien waarin de leeftijd van de hond wordt vergeleken met de interpretatie van zijn gedrag voor de beet. Hieruit blijkt dat beten van puppy's en jonge honden vaak als onbedoeld worden geïnterpreteerd (60% van de onbedoelde beten). Bij volwassen en senior honden daarentegen worden beten meestal als opzettelijk beschouwd (bijna 60% van de bedoelde beten).

		Interpretatie gedrag hond	
		Bedoelde beet	Onbedoelde beet
Leeftijd hond	Jonge hond (tussen de 6 maand en 1 jaar oud)	19	32
	Puppy (jonger dan 6 maand)	3	8
	Senior hond (ouder dan 10 jaar)	6	9
	Volwassen hond (tussen de 1 en 10 jaar oud)	86	37

Figuur 91: relatie tussen de leeftijd van de hond en de interpretatie van zijn gedrag

Ook of de hond deel uitmaakte van het gezin kan een rol spelen in de interpretatie van de beet. In figuur 10 wordt een overzicht gegeven van de interpretatie van het gedrag van de hond in relatie tot of de hond deel uitmaakte van het gezin van het slachtoffer. Hieruit blijkt een duidelijk verschil: in de meerderheid van de gevallen waarin de hond deel uitmaakte van het gezin, werd de beet als onbedoeld gerapporteerd (70% van de onbedoelde beten). Daarentegen werden de meeste bedoelde beten gerapporteerd bij honden die geen deel uitmaakten van het gezin (73% van de bedoelde beten).

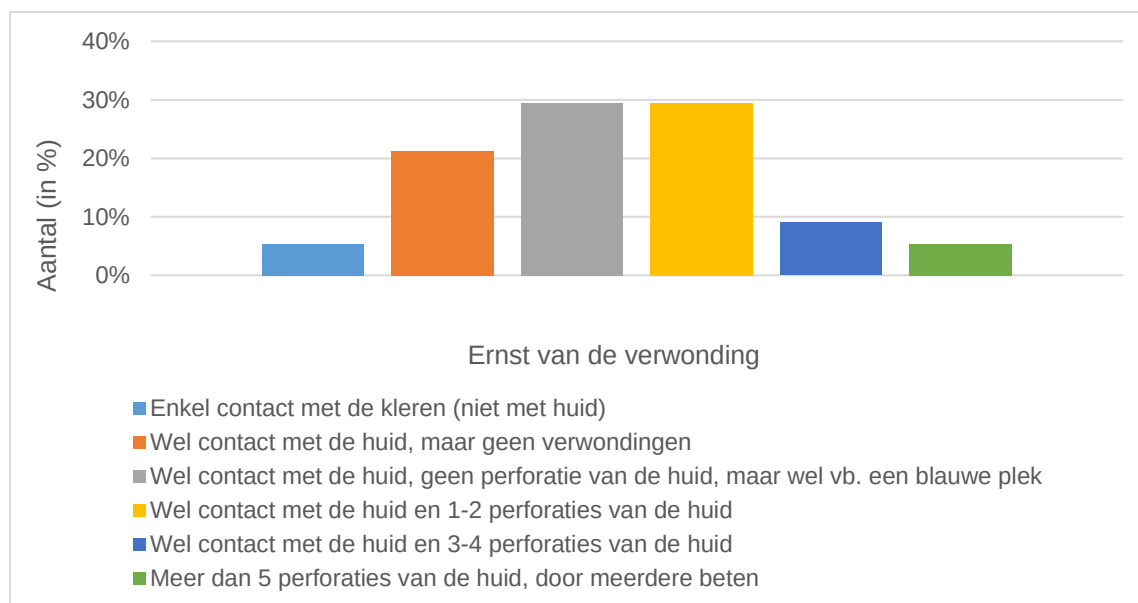
		Interpretatie gedrag hond	
		Bedoelde beet	Onbedoelde beet
Hond deel van het gezin	Ja	33	61
	Nee	92	26

Figuur 10: relatie tussen gezinslidmaatschap van de hond en de interpretatie van zijn gedrag

4.6 Gevolgen van het bijtincident

4.6.1 Ernst van de verwondingen ten gevolge van een bijtincident

Van de 246 personen die gebeten waren, wisten twee personen niet wat de verwonding was. Uit de overige 244 responsen bleek dat er bij dertien personen geen verwondingen waren (5,3%). De meest voorkomende verwondingen waren 'wel contact met de huid, geen perforatie van de huid, maar bijvoorbeeld wel een blauwe plek' en 'wel contact met de huid en één tot twee perforaties van de huid', elk 72 gevallen (29,5%). Andere resultaten zijn terug te vinden in figuur 11.

Figuur 11: overzicht van de ernst van de verwondingen ten gevolge van een hondenbeet (n= 244)

Een factor die mogelijk een rol speelt in de ernst van de verwonding, is of de hond die beet deel uitmaakte van het gezin van het slachtoffer. Figuur 12 geeft hiervan een overzicht. Hieruit blijkt dat er vaker ernstige verwondingen worden gerapporteerd wanneer de hond geen deel uitmaakte van het gezin (kolom twee: 83% van de gevallen met die ernst). De gevallen waarbij geen verwondingen te zien zijn (kolom zes: 55,8% van de gevallen met die ernst), worden meestal veroorzaakt door een hond die wel deel uitmaakte van het gezin. Dit zou kunnen suggereren dat een hond mogelijk minder ernstig bijt wanneer het zijn baasje betreft.

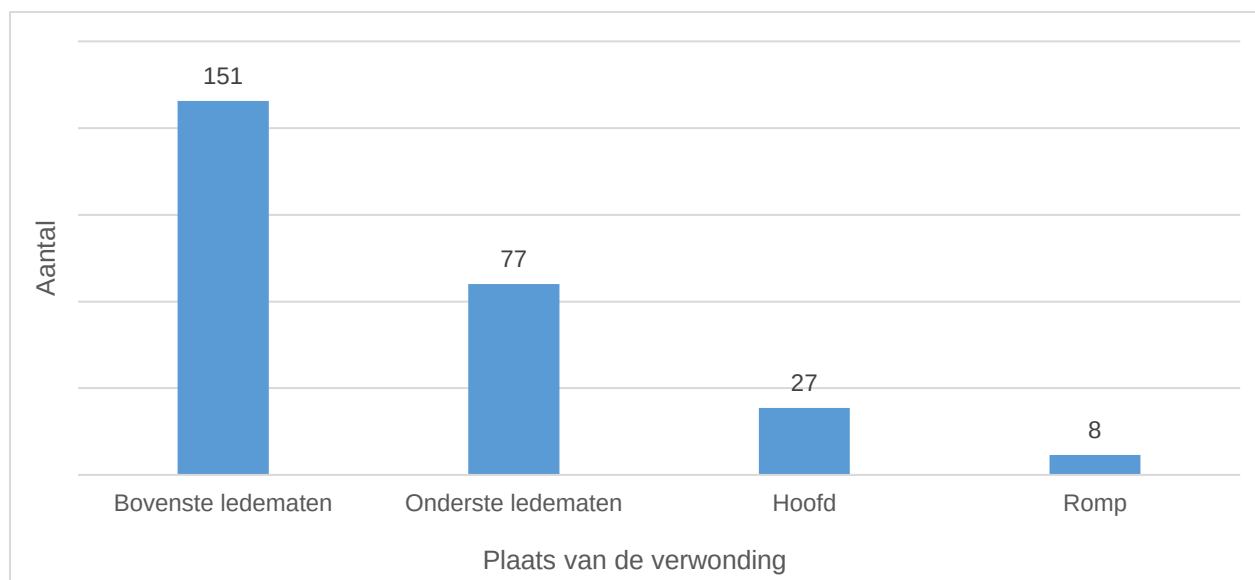
		Ernst van de verwonding					
Hond deel van het gezin		Enkel contact met de kleren (niet met huid)	Meer dan 5 perforaties van de huid, door meerdere beten	Wel contact met de huid en 1-2 perforaties van de huid	Wel contact met de huid en 3-4 perforaties van de huid	Wel contact met de huid, geen perforatie van de huid, maar wel vb. een blauwe plek	Wel contact met de huid, maar geen verwondingen
Ja		4	2	25	9	34	29
Nee		9	10	47	13	38	23

Figuur 12: relatie tussen gezinslidmaatschap van de hond en de ernst van de verwonding ten gevolge van het bijtincident

4.6.2 Plaats van verwondingen als gevolg van een bijtincident

Van de 266 ontvangen antwoorden waren er drie niet bruikbaar voor de analyse. Uit de overige 263 responsen bleek dat er verschillende lichaamsdelen werden getroffen. Ongeveer 57,4% van de incidenten trof de bovenste ledematen, terwijl ongeveer 29,3% de onderste ledematen trof. Het hoofd was betrokken bij ongeveer 10,3% van de bijtincidenten, en de romp werd in ongeveer 3% van de incidenten getroffen.

In figuur 13 worden de relatieve aantallen van de betrokken lichaamsdelen weergegeven.

Figuur 12: overzicht van de getroffen lichaamsdelen bij een bijtincident (n= 263)

Wanneer we de relatie tussen het getroffen lichaamsdeel en de leeftijd van het slachtoffer bekijken, zien we dat jonge kinderen vooral in de bovenste ledematen en het hoofd worden getroffen. Bij personen vanaf 60 jaar is de verhouding tussen verwondingen aan de onderste en bovenste ledematen ongeveer gelijk. De overige resultaten zijn te vinden in figuur 14.

		Leeftijd (in jaren)									
		0 tot 10	11 tot 20	21 tot 30	31 tot 40	41 tot 50	51 tot 60	61 tot 70	71 tot 80	81 tot 90	91 tot 100
Plaats verwonding	Bovenste ledematen	2	21	33	22	27	22	13	5	0	0
	Hoofd	4	5	6	3	2	1	1	0	0	2
	Onderste ledematen	0	6	12	14	15	5	10	4	1	0
	Romp	0	0	0	3	1	1	1	0	0	0

Figuur 14: relatie tussen de plaats van de verwonding en de leeftijd van het slachtoffer

4.6.3 Medische behandeling van de verwondingen als gevolg van een bijtincident

Het onderzoek naar de medische behandeling van de verwondingen ten gevolge van een bijtincident was een meerkeuzevraag. Uit de 276 ontvangen antwoorden, gegeven door 246 gebeten personen, bleek dat er in 62,2% van de gevallen (166 gevallen) nood was aan een medische behandeling. In 25,8% van de gevallen (69 gevallen) werd de verwonding zelf behandeld, terwijl 16,5% (44 gevallen) een huisarts bezocht. Ongeveer 13% (35 gevallen) zocht medische behandeling op de spoedeisende hulp, en in ongeveer 2% (vijf gevallen) leidde het incident tot ziekenhuisopname. Slechts 1,5% (vier gevallen) vereiste een operatie, terwijl er in 3% van de gevallen (acht gevallen) een amputatie nodig was.

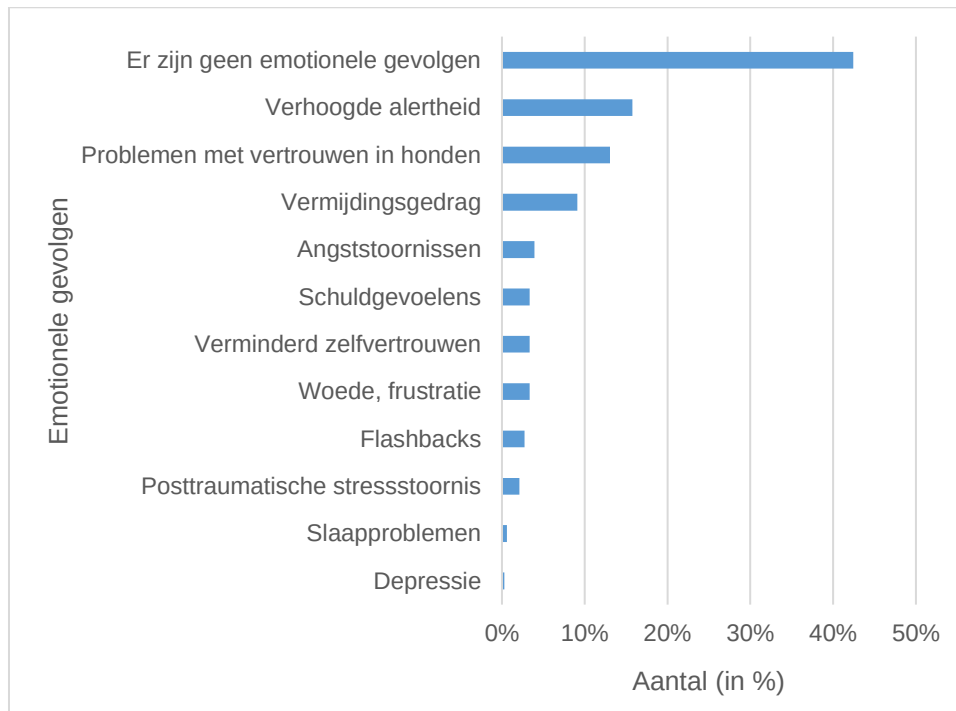
Voor 101 gevallen (37,8%) van de bijtincidenten was er geen professionele medische hulp nodig of werd er niet om gevraagd.

4.6.4 Emotionele gevolgen van een bijtincident

De vraag over de emotionele gevolgen was een meerkeuzevraag waarbij 337 antwoorden werden verkregen. Hiervan wisten zeven personen het antwoord niet.

Uit de overige 330 antwoorden blijkt dat er bij de meerderheid van de gevallen, namelijk 140 (42,4%), geen emotionele gevolgen waren.

De meest voorkomende emotionele gevolgen waren als volgt: verhoogde alertheid (15,8%) en problemen met vertrouwen in honden (13%). De emotionele gevolgen die het minst genoemd werden, zijn depressie (0,3%) en slaapproblemen (0,6%). De overige resultaten zijn terug te vinden in figuur 15.

Figuur 15: overzicht van de emotionele gevolgen van een bijtincident met een hond (n= 330)

5 Discussie en algemeen besluit

5.1 Discussie

5.1.1 Vergelijking van de resultaten met de literatuur

Geslacht van het slachtoffer

In tegenstelling tot bevindingen uit eerder onderzoek, waarbij mannen vaker gebeten werden, toont mijn recente onderzoek een opvallend verschil in de verdeling van bijtincidenten tussen de geslachten. Terwijl Rampogal et al. (2018) in de Verenigde Staten aangaven dat mannen een hoger risico liepen op bijtincidenten, wijst mijn onderzoek een andere richting op. Van de 246 deelnemers aan mijn onderzoek, waarbij twee antwoorden ongeldig werden verklaard, bleek dat vrouwen juist de grootste groep slachtoffers vormden, namelijk 75% van het totaal. Mannen daarentegen vertegenwoordigden een kleiner percentage van de slachtoffers, met slechts 23% van het totale aantal geldige deelnemers.

Het verschil in resultaten kan mogelijk worden verklaard door de verschillende methoden die in de onderzoeken zijn gebruikt. Rampogal et al. verzamelde gegevens via verplichte rapportage door medische faciliteiten, zoals spoedeisende hulp. Dit betekent dat alle mensen die medische hulp zochten voor hun hondenbeet werden geregistreerd. Daarentegen heb ik gebruikgemaakt van een online enquête en uit onderzoek is al gebleken dat vrouwen vaker geneigd zijn om enquêtes in te vullen dan mannen (Smith, 2008).

Leeftijd van het slachtoffer

In de literatuur wordt herhaaldelijk benadrukt dat kinderen een aanzienlijk hoger risico lopen om slachtoffer te worden van bijtincidenten met honden. Studies hebben aangetoond dat kinderen drie tot vijf keer meer kans hebben op hondenbeten dan volwassenen (Caffrey et al., 2019; Rampogal et al., 2018). Mijn onderzoeksresultaten wijzen een ander beeld uit, volwassenen vormen namelijk juist de meerderheid van de slachtoffers, met de leeftijdsgroepen tussen de 21 en 50 jaar als de grootste groepen. Opmerkelijk is dat kinderen onder de tien jaar slechts een klein percentage van de slachtoffers uitmaken, namelijk 2,5% van het totale aantal slachtoffers.

Een mogelijke verklaring voor dit verschil zou opnieuw kunnen liggen in de verschillende methoden van gegevensverzameling. Waar de onderzoeken van Caffrey et al. en Rampogal et al. gegevens uit rapportages van medische faciliteiten gebruikten, heb ik mijn data verzameld via een enquête. De leeftijdsgroep die in mijn resultaten vaker beten meldde, is over het algemeen meer actief op sociale media. Dit impliceert mogelijk een hogere vertegenwoordiging van Facebook gebruikers binnen de volwassen leeftijdsgroep van 21 tot 50 jaar, wat de resultaten kan beïnvloeden. Bovendien tonen ouders wellicht eerder de neiging om medische hulp te zoeken als hun kind door een hond is gebeten, wat kan resulteren in een hoger aantal spoedgevallen in die leeftijdsgroep. Aangezien de andere twee onderzoeken zich baseerden op gegevens van medische faciliteiten, lijkt dit ook een mogelijke verklaring voor het waargenomen verschil.

Relatie slachtoffer – hond

Zowel de literatuur als mijn onderzoek tonen aan dat bijtincidenten vaak gebeuren door honden die bekend zijn voor het slachtoffer (Rosado et al., 2009). Uit mijn bevindingen blijkt namelijk dat bijna de helft van de bijtincidenten wordt veroorzaakt door honden die deel uitmaken van het gezin van het slachtoffer. Interessant genoeg laat mijn onderzoek ook zien dat, van de overige 57,8% waarvan de hond geen deel was van het gezin, bijna 75% van de bijtincidenten plaatsvindt met honden die niet bekend zijn voor het slachtoffer.

Geslacht van de hond

Zowel de literatuur als mijn onderzoek tonen aan dat mannelijke honden een groter aandeel hebben in bijtincidenten dan vrouwelijke honden. Uit mijn bevindingen blijkt dat bijna tweederde van de bijtincidenten veroorzaakt wordt door mannelijke honden, terwijl vrouwelijke honden verantwoordelijk zijn voor ongeveer een derde van de incidenten. Deze bevindingen ondersteunen het idee dat reuen een groter risico vormen voor bijtincidenten, mogelijk als gevolg van hun hormonale status. De literatuur suggereert dat het hogere aantal reuen in de hondenpopulatie een vertekend beeld kan geven, aangezien er over het algemeen meer mannelijke dan vrouwelijke honden zijn (Caffrey et al., 2019; Rosado et al., 2009). In West-Vlaanderen zijn hier geen cijfers over beschikbaar.

Leeftijd van de hond

Uit de literatuur blijkt dat honden jonger dan vijf jaar het meest betrokken zijn bij bijtincidenten, mogelijk als gevolg van agressie die kan ontstaan tijdens de seksuele en/of sociale volwassenheid, evenals het typische verkennende gedrag van puppy's (Rosado et al., 2009). Uit mijn onderzoek blijkt dat slechts een klein percentage (5%) van de bijtincidenten toegeschreven wordt aan puppy's jonger dan zes maanden. Jonge honden tussen zes maanden en één jaar oud zijn verantwoordelijk voor een aanzienlijk deel van de bijtincidenten (23,6%), maar de meerderheid van de incidenten wordt echter veroorzaakt door volwassen honden in de leeftijdscategorie van één tot tien jaar oud (59,2%).

Ras van de hond

Het literatuuronderzoek benadrukt dat bepaalde hondenrassen vaker betrokken zijn bij bijtincidenten. In de Verenigde Staten vertegenwoordigen Pitbulls een significant deel van deze incidenten, mogelijk vanwege hun oorsprong en fokgeschiedenis (Rampogal et al., 2018). Ook kruisingen en Duitse herders worden vaak genoemd in bijtincidenten, hoewel het soms moeilijk is om betrouwbare conclusies te trekken vanwege gebrek aan informatie over de vertegenwoordiging van een hondenras in de populatie (Zangari et al., 2021).

In België veroorzaakten Duitse herders ongeveer de helft van de bijtincidenten, terwijl Rottweilers en Labradors ook betrokken waren, zij het in verschillende frequenties (De Keuster et al., 2006).

Uit eigen onderzoek bleek dat Duitse herders (9,5%) en Border collies (8,5%) de hoogste aantallen incidenten hadden, gevolgd door andere rassen zoals Chihuahua's, Mechelse herders en Jack Russells. Hoewel Pitbulls en enkele andere rassen ook betrokken waren bij bijtincidenten, waren hun aantallen lager (1%). Daarnaast werd een groot deel van de bijtincidenten ook veroorzaakt door kruisingen (10,9%).

Volgens Dierenwelzijn Vlaanderen behoren de volgende hondenrassen tot de twintig meest geregistreerde in Vlaanderen in 2023: kruisingen, Chihuahua, Teckel, Labrador, Keeshond, Border Collie, Golden Retriever, Jack Russell, Poedel, Franse Bulldog, Maltezer, Duitse Herdershond, Mechelse Herder, Engelse Cocker Spaniël, Cavalier King Charles Spaniël, Shih Tzu, Australische Herdershond, Yorkshire Terriër, Berner Sennen, Amerikaanse Staffordshire. Deze rassen komen dus overeen met de resultaten uit mijn enquête.

Locatie van het bijtincident

Het literatuuronderzoek illustreert dat bijtincidenten in een niet-openbare omgeving aanzienlijk vaker voorkomen dan in niet-openbare omgeving, met ongeveer acht keer meer gemelde incidenten thuis dan op publieke locaties (Oxley et al., 2018; Caffrey et al., 2019).

Het eigen onderzoek bevestigt deze trend. Uit de analyse van bijtincidenten blijkt dat ongeveer 74,3% van de respondenten werd gebeten in een niet-openbare omgeving, zoals het eigen huis, terwijl de overige 25,7% van de bijtincidenten plaatsvond in een openbare omgeving, zoals op de openbare weg.

Interactie met de hond

Het literatuuronderzoek toont aan dat de meest voorkomende context van bijtincidenten gerelateerd is aan een actie van het slachtoffer naar de hond toe, zoals aaien, spelen of optillen (Oxley et al., 2018). Het merendeel van de bijtincidenten vindt plaats in alledaagse situaties waarbij er 'banale' interacties zijn tussen gezinsleden en de hond, zoals aanrakingen, spelen, knuffelen, enzovoort (De Keuster et al., 2006; Oxley et al., 2018).'

Uit mijn eigen onderzoek kan hetzelfde worden geconcludeerd, er werd namelijk in 55,8% van de gevallen een actie naar de hond toe gedaan vooraleer hij beet, hetzij door het slachtoffer of door iemand anders. In 44,2% van de gevallen was er dus geen actie naar de hond toe.

Plaats van de verwonding

De literatuur wijst uit dat hondenbeten meestal op de handen voorkomen, gevolgd door de bovenste en onderste ledematen (Rosado et al., 2009). Mijn onderzoek toont aan dat bij 57,4% van de bijtincidenten de bovenste ledematen werden getroffen, bij 29,3% de onderste ledematen, bij 10,3% het hoofd en bij 3% de romp. Dit komt overeen met de bevindingen van de literatuur, waarbij de handen en ledematen het meest worden getroffen.

5.1.2 Kritische kijk op de methodiek

Dit onderzoek vertoont enkele tekortkomingen. Allereerst is er een duidelijke selectiebias vanwege het gebruik van een online enquête, waardoor alleen mensen die actief zijn op internet worden bereikt. Het verzamelen van gegevens via Facebook-groepen kan ook resulteren in een vertekend beeld, aangezien niet alle inwoners van West-Vlaanderen lid zijn van dergelijke platformen, en degenen die gebeten zijn door honden en actief zijn in deze groepen mogelijk een ander demografisch profiel hebben dan de algemene bevolking.

Door het gebruik van gesloten groepen moest ik telkens een lidmaatschapsaanvraag indienen. Bij deze aanvragen konden de beheerders zien van welke andere groepen ik al lid was, en ik vermoed dat dit heeft geleid tot veel afwijzingen. Doordat ik al lid was van zoveel groepen, gingen de beheerders er waarschijnlijk van uit dat ik spam was. Dit heeft mijn mogelijkheid om in meer groepen te posten aanzienlijk beperkt.

Daarnaast is zelfrapportage van bijtincidenten subjectief en afhankelijk van de interpretatie van het slachtoffer, wat kan leiden tot herinneringsfouten of onnauwkeurigheden in de antwoorden. Onder andere het benoemen van het ras van de hond kan gevoelig zijn voor fouten.

Hoewel het aantal reacties op de enquête aanzienlijk was (1240 deelnemers), is het nog steeds belangrijk om te overwegen of het aantal respondenten waarvan gegevens zijn verzameld (246 mensen die gebeten zijn) voldoende is om representatieve conclusies te trekken.

Daarnaast is het van belang om te evalueren of de respondenten een goede afspiegeling vormen van de gehele populatie van West-Vlaanderen. Om dit te beoordelen, heb ik de bevolkingscijfers van West-Vlaanderen geraadpleegd. Uit de gegevens van het Rijksregister (provincies.incijfers.be) blijkt dat er momenteel ongeveer 1.223.000 inwoners in West-Vlaanderen zijn. Volgens cijfers uit 2023 bevindt 57,8% van de bevolking zich in de leeftijdscategorie van 18 tot 64 jaar en is de gemiddelde leeftijd van een inwoner van West-Vlaanderen 44,4 jaar. De gemiddelde leeftijd van de respondenten van mijn enquête is 40 jaar, wat dus dicht bij het provinciale gemiddelde ligt.

In mijn onderzoek werd aandacht besteed aan mogelijke response bias door de post zo neutraal mogelijk te houden. Toch waren enkele vermeldingen van het woord 'hond', wat mogelijk heeft bijgedragen aan een hogere participatie van mensen met huisdieren, meer specifiek een hond.

Nog een tekortkoming is dat bepaalde gegevens die mogelijk relevant waren, zoals hondenbezit en weersomstandigheden, niet bevraagd zijn in de enquête. Ook ontbraken gegevens van degenen die 'nee' hebben geantwoord op de eerste vraag (Bent u gebeten door een hond in het afgelopen jaar), waardoor vergelijkingen tussen bereikte mensen en daadwerkelijke slachtoffers niet mogelijk zijn.

Er is vooraf aandacht besteed aan de mogelijkheid van herinneringsbias. Daarom is ervoor gekozen om alleen bijtincidenten te registreren die in het afgelopen jaar hebben plaatsgevonden. Dit zou de kans op grote herinneringsfouten moeten verminderen, hoewel dergelijke fouten nog steeds kunnen voorkomen.

5.1.3 Suggesties of aanbevelingen voor verder onderzoek of praktijkvertaling

Als ik het onderzoek opnieuw zou doen, zou ik enkele dingen anders aanpakken. Ik zou meerdere platforms gebruiken naast Facebook, zoals andere sociale media en offline methoden, om een bredere steekproef te krijgen. Ook zou ik de demografische gegevens verzamelen van de personen die niet werden gebeten, om op die manier de twee groepen te kunnen vergelijken.

Er zijn ook aspecten die ik op dezelfde manier zou aanpakken. Ik zou opnieuw enkel de bijtincidenten uit het afgelopen jaar registreren om de kans op herinneringsfouten te verkleinen. De vraag om de enquête in te vullen zou ik opnieuw neutraal formuleren om de response bias te minimaliseren.

Voor toekomstig onderzoek zijn er dus enkele suggesties ter verbetering van de enquête en zo ook de resultaten.

Het gebruik van meerdere dataverzamelmethode, zoals telefonische enquêtes, huis-aan-huis interviews... zou helpen om een breder en representatiever deel van de bevolking te bereiken. Uitgebreidere vragenlijsten met vragen over hondenbezit, weersomstandigheden en andere relevante factoren zouden ook nuttig zijn.

Een langdurig onderzoek waarbij gegevens over een langere periode worden verzameld, zou helpen om trends en patronen in hondenbeten beter te begrijpen. Vergelijkende studies in andere regio's kunnen aantonen of de bevindingen consistent zijn en zou kunnen helpen om regionale verschillen te identificeren.

Daarnaast zijn er nog enkele andere aandachtspunten. Bij verder onderzoek is het belangrijk om een representatieve steekproef te hebben, zodat de resultaten toepasbaar zijn op de gehele bevolking. Privacy is ook belangrijk, vooral bij gevoelige onderwerpen zoals de verwondingen, medische behandeling en emotionele gevolgen. Het aanbieden van follow-upvragen kan helpen om onduidelijke of incomplete antwoorden te verduidelijken.

De resultaten van dit onderzoek kunnen praktisch worden gebruikt om preventieprogramma's te ontwikkelen die hondenbeten verminderen, zoals educatieve campagnes voor hondenbezitters en kinderen. Lokale overheden kunnen de gegevens gebruiken om beleid en regelgeving rond hondenbezit en veiligheid in openbare ruimtes te verbeteren. Daarnaast kunnen de inzichten bijdragen aan betere medische en psychologische ondersteuning voor personen die slachtoffer werden van een bijtincident met een hond.

5.2 Algemeen besluit

Uit de enquête, die ingevuld werd door 1240 mensen, bleek dat 246 personen (19,8%) in het afgelopen jaar gebeten zijn door een hond.

Van deze 246 antwoorden, waarvan twee ongeldige, varieerde de leeftijd tussen de twee en 99 jaar, met een gemiddelde leeftijd van 40 jaar. Mensen tussen de 21 en 30 jaar waren het meest slachtoffer van een bijtincident (21,3%).

Voor 244 geldige antwoorden waren 23% van de slachtoffers mannen (56 personen), 75% vrouwen (183 personen) en 2% identificeerde zich als een ander geslacht (vijf personen).

Uit de 233 geldige antwoorden bleek dat 162 personen (69,5%) slechts één bijtincident rapporteerden. Herhaalde beten door dezelfde hond werden gerapporteerd door 60 respondenten (74,1%) van de 81 mensen die meerdere incidenten hadden meegemaakt.

Van de 190 geldige antwoorden bleek dat 63,2% van de bijtincidenten veroorzaakt werd door mannelijke honden en 36,8% door vrouwelijke honden.

Wat de leeftijd betreft, waren het vooral de volwassen honden (tussen de één en tien jaar oud) die betrokken waren. Slechts 5% van de bijtincidenten werd veroorzaakt door puppy's (jonger dan zes maand).

De meest voorkomende rassen bij bijtincidenten waren Duitse herders (9,5%), Border collies (8,5%), Chihuahua's (5,7%) en Mechelse herders (5,7%). Ook kruisingen vertegenwoordigden een groot deel van de beten (10,9%). Daarnaast waren er nog vele andere rassen betrokken.

Uit 213 bruikbare antwoorden beschouwden 59,2% (126 personen) de beet als bedoeld, terwijl 40,8% (87 personen) de beet als onbedoeld beschouwden.

Van de 244 geldige antwoorden bleken 42,2% van de bijtincidenten veroorzaakt te zijn door honden die deel uitmaken van het gezin (103 gevallen), en 57,8% door honden die geen deel uitmaakten van het gezin (141 gevallen).

Uit 241 geldige antwoorden bleek dat 25,7% van de bijtincidenten plaatsvond in een openbare omgeving (62 gevallen) en 74,3% in een niet-openbare omgeving (179 gevallen). De meest voorkomende locatie was eigen huis/tuin/oprit, gevolgd door iemand anders zijn huis/tuin/oprit.

De meest voorkomende context van een bijtincident had te maken met een actie naar de hond toe (55,8%), terwijl in 44,2 % van de gevallen geen actie werd ondernomen.

Van de 339 ontvangen antwoorden waren er 26 gerelateerd aan voer (7,7%), terwijl de overige 313 antwoorden (92,3%) niet gerelateerd waren aan voer.

De meest genoemde context waarin een hond beet, was spelen met de hond (14,7%).

Uit 263 bruikbare antwoorden bleek dat 57,4% van de incidenten de bovenste ledematen trof, 29,3% de onderste ledematen, 10,3% het hoofd en 3% de romp.

Van de 276 bruikbare antwoorden bleek dat 62,2% van de bijtincidenten medische behandeling vereiste, variërend van zelfbehandeling (25,8%) tot spoedeisende hulp (13%) en zelfs ziekenhuisopname (2%) en operatie (1,5%).

In de meeste gevallen (42,2%) waren er geen psychische gevolgen voor het slachtoffer. De meest genoemde emotionele gevolgen waren verhoogde alertheid (15,8%) en problemen met vertrouwen in honden (13%).

6 Publiceerbaar artikel

Bijtincidenten in perspectief: een onderzoek naar hondenbeten in West-Vlaanderen

Een snelle blik op de krantenkoppen laat zien dat bijtincidenten met honden helaas een terugkerend probleem zijn. Maar wat zit er achter deze nieuwsberichten? Het onderzoek in functie van mijn bachelorproef werpt een diepere blik op hondenbeten in West-Vlaanderen, waarbij ik de kernvragen heb aangepakt die velen van ons zich stellen. Wie zijn de slachtoffers? Welke factoren spelen een rol bij deze incidenten? Deze studie heeft als doel een dieper inzicht te bieden in de incidentie en omstandigheden van hondenbeten in West-Vlaanderen en toont het belang van het aanpakken van dit probleem aan.

Bijna één op de vijf mensen in West-Vlaanderen heeft in het afgelopen jaar een bijtincident met een hond meegemaakt, blijkt uit mijn enquête. Dat betekent dat dit probleem veel breder is dan je misschien dacht. Mannen, vrouwen, jong en oud, niemand lijkt immuun te zijn voor het risico van een hondenbeet. Maar wat maakt deze incidenten zo alomtegenwoordig?

Uit het onderzoek blijkt dat bepaalde hondenrassen vaker betrokken zijn bij bijtincidenten dan andere. Duitse herdershonden en Border collies staan bovenaan de lijst. Interessant genoeg vinden de meeste incidenten plaats met honden die geen deel uitmaken van het gezin van het slachtoffer, en vaak in niet-openbare omgevingen zoals thuis.

Maar het zijn niet alleen de slachtoffers die lijden onder deze voorvallen. Ook de honden zelf hebben hieronder te lijden. Ons onderzoek toont aan dat sommige honden herhaaldelijk betrokken zijn bij bijtincidenten, wat een zorgwekkend patroon vormt dat aandacht verdient.

De bevindingen van dit onderzoek benadrukken het belang van het aanpakken van het probleem van hondenbeten. Met meer dan de helft van de slachtoffers die medische behandeling nodig hebben, en de emotionele gevolgen die niet te onderschatten zijn, is het duidelijk dat er preventieve maatregelen moeten worden genomen om het aantal bijtincidenten te verminderen en de impact ervan te minimaliseren.

Hondenbeten zijn niet zomaar een statistiek; het zijn gebeurtenissen met echte, vaak ernstige gevolgen voor zowel mens als dier. Door dit onderzoek hoop ik niet alleen bewustwording te creëren, maar ook te pleiten voor preventieve maatregelen en verantwoordelijk eigenaarschap. Want alleen samen kunnen we een veiligere omgeving creëren voor iedereen, zowel twee- als viervoeters.

Bijlagen

Bijlage 1: enquête

ID	Inhoud	Opmerking
T1	Hallo, ik ben Manuela Landerwyn, laatstejaars studente Dierenzorg (Bachelor in de Agro- en Biotechnologie) aan Hogeschool VIVES te Roeselare. In functie van mijn bachelorproef doe ik onderzoek naar bijtincidenten door honden bij inwoners van West-Vlaanderen. Bent u gedomicilieerd in West-Vlaanderen? Bent u in het voorbije jaar gebeten door een hond, zelfs als er geen verwondingen waren of wanneer dit tijdens spel was? Dan zou het mij heel erg helpen mocht u wat tijd willen vrijmaken om deze enquête in te vullen. Deze bestaat uit 20 vragen en neemt maximaal ... minuten van uw tijd in beslag. Opmerking: indien de persoon die werd gebeten jonger is dan 14 jaar, vragen we u of een volwassene/voogd de enquête voor de jongere invult. Alvast bedankt voor uw medewerking! <i>De door u verstrekte persoonsgegevens worden door VIVES verwerkt voor bovenstaand beschreven doel, in overeenstemming met de Algemene Verordening Gegevensbescherming.</i> <i>Het invullen van deze vragenlijst gebeurt op volledig vrijwillige basis. U kan de vragenlijst op elk moment beëindigen. Indien u tijdens het invullen van deze enquête onaangename emoties ervaart en u wil hierover met iemand praten, raden wij u aan contact te nemen met uw huisarts of een andere vertrouwenspersoon.</i>	
Q1	Bent u al eens gebeten door een hond in het afgelopen jaar? • Ja • Nee	Indien 'ja', ga naar Q2, indien 'nee', ga naar T5.
Q2	Hoeveel keer bent u gebeten door een hond in het afgelopen jaar? • 1 keer • 2 keer • 3 keer • 4 keer • 5 keer • Meer dan 5 keer • Ik weet het niet	Indien '1 keer', ga naar Q4, anders naar Q3. 1 antwoord mogelijk
Q3	Door hoeveel verschillende honden bent u gebeten in het afgelopen jaar? • 1 (het was altijd dezelfde hond) • 2 • 3 • 4 • 5 • Meer dan 5 • Ik weet het niet	1 antwoord mogelijk

T2	De volgende vragen hebben betrekking op meest recente bijtincident (of het enige bijtincident indien u maar één keer gebeten bent in het afgelopen jaar).	
Q4	Wat was het geslacht van de hond? • Mannelijk • Vrouwelijk • Ik weet het niet	1 antwoord mogelijk
Q5	Wat was de leeftijd van de hond? • Puppy (jonger dan 6 maand) • Jonge hond (tussen de 6 maand en 2 jaar oud) • Volwassen hond (tussen de 2 en 10 jaar oud) • Senior hond (ouder dan 10 jaar) • Ik weet het niet	1 antwoord mogelijk
Q6	Wat was het ras van de hond? • Ik weet niet welk ras het was • Amerikaanse staffordshire • Australische herdershond • Beagle • Border collie • Cavalier King Charles spaniël • Chihuahua • Duitse herdershond • Engelse cocker spaniël • Franse bulldog • Golden retriever • Jack Russell • Keeshond • Labrador • Maltezer • Mechelse herder • Pitbull • Poedel • Rottweiler • Shih tzu • Teckel • Yorkshire terriër • Kruising • Andere:	1 antwoord mogelijk Indien ras aangeduid, ga naar Q7, indien 'ik weet het niet', ga naar Q8.
Q7	Hoe zeker bent u over uw antwoord over het ras?	Schaal van 1 tot 10.
Q8	Maakte de hond deel uit van uw gezin? • Ja • Nee • Ik weet het niet	1 antwoord mogelijk Indien 'ja', ga naar Q10, indien 'nee' of 'ik weet het niet', ga naar Q9.
Q9	Bent u een bekende voor de hond? • Ja • Nee • Andere:	1 antwoord mogelijk

Q10	Waar deed het bijtincident zich voor? • Eigen huis/tuin/oprit • Huis/tuin/oprit van iemand anders • Op de openbare weg • Op school • In een supermarkt • Op de grens tussen openbaar en privaat terrein (zoals arm door hek steken) • In de auto of een ander vervoermiddel • In een park, natuurreservaat of bos • Op het strand • Op een honden-speelweide • Op een hondenevenement (zoals show...) • Op een ander evenement (zoals festival...) • In een restaurant, café, caféterras • Bij de dierenarts • In een trimsalon • In een dierenasiel / hondenpension • In een hondenschool of ander trainingscentrum • Op eigen werkplek (zoals kantoor) • Ik weet het niet • Andere:	1 antwoord mogelijk
Q11	Vooraleer de hond beet, deed iemand een actie naar de hond toe (zoals toespreken, benaderen, hand uitsteken naar, aanraken...)? • Ik deed een actie naar de hond toe • Iemand anders deed een actie naar de hond toe • Niemand deed een actie naar de hond toe • Ik weet het niet	1 antwoord mogelijk

Q12	Wat was de context van het bijtincident? Let op, dit is een lange lijst. Dank om deze helemaal te willen doornemen. Duidt alles aan wat van toepassing is. ☐ (Poging tot) het aaien van de hond ☐ Het vasthouden, optillen of knuffelen van de hond ☐ Spelen met de hond ☐ Wandelen met de hond ☐ Verzorgen van de hond (borstelen, nagels knippen...) ☐ Uitvoeren van een medische procedure, toedienen van behandeling of medicijnen aan de hond ☐ (Poging tot) het aanlijnen van de hond of het verwijderen van de lijn ☐ Het in- of uitlaten van de hond uit zijn kennel/hok ☐ Verplaatsen van de hond van de ene naar de andere ruimte ☐ Hulp bieden aan de hond bij fysiek ongemak (zoals vastzitten...) ☐ Het verwijderen van speelgoed, voedsel of een ander voorwerp uit de muil van de hond ☐ Interactie met speelgoed van de hond (vb. wegnemen...) ☐ Activiteiten met betrekking tot de socialisatie van de hond ☐ Interactie met de hond in een drukke omgeving (zoals evenement, terras...) ☐ Interactie met de puppy's van de hond ☐ Verbaal berispen van de hond ☐ Het scheiden van twee honden die agressief zijn naar elkaar ☐ Het storen van de hond tijdens zijn rustmoment ☐ Voorbereiden van voedsel voor de hond, de hond voeren ☐ Dicht bij de hond zijn tijdens zijn voedermoment ☐ Interactie met voeding van de hond terwijl hij eet (vb. wegnemen, verplaatsen...) ☐ Zelf eten in aanwezigheid van de hond ☐ Staan in de nabijheid van de hond ☐ Zitten, tv kijken in de buurt van de hond ☐ Tuinieren in de buurt van de hond ☐ Uitvoeren van huishoudelijke taken terwijl de hond aanwezig is ☐ Bezigheden in de buurt van de hond waarbij lawaai wordt gemaakt ☐ Passeren van de hond tijdens het wandelen ☐ Fietsen, rennen, dansen, sporten... in het bijzijn van de hond ☐ Binnenkomen of vertrekken uit een huis, kamer, tuin of eigendom waar de hond is ☐ In- of uitstappen uit de auto in de nabijheid van de hond ☐ Bezorgen van post in aanwezigheid van de hond ☐ Interactie met de eigenaar van de hond ☐ Bezoek van vreemden in aanwezigheid van de hond ☐ Ik weet het niet ☐ Andere:	Meerdere antwoorden mogelijk
-----	--	------------------------------

Q13	Hoe interpreteerde u het gedrag van de hond op het moment van het incident? • Bedoelde beet (de hond was agressief en had de bedoeling om te bijten) • Onbedoelde beet (de hond was niet agressief en beet per ongeluk of tijdens spel) • Ik weet het niet	1 antwoord mogelijk
Q14	Wat was de ernst van de verwonding(en) door de beet? • Enkel contact met de kleren (niet met huid) • Wel contact met de huid, maar geen verwondingen • Wel contact met de huid, geen perforatie van de huid, maar wel vb. een blauwe plek • Wel contact met de huid en 1-2 perforaties van de huid • Wel contact met de huid en 3-4 perforaties van de huid • Meer dan 5 perforaties van de huid, door meerdere beten • Ik weet het niet	1 antwoord mogelijk
Q15	Wat was de plaats van de verwonding(en) door de beet? Duidt alles aan wat van toepassing is. ☐ Bovenste ledematen ☐ Onderste ledematen ☐ Hoofd ☐ Romp ☐ Ik weet het niet	Meerdere antwoorden mogelijk
Q16	Wat was de medische behandeling van de verwonding(en) door de beet? ☐ Geen medische behandeling ☐ Zelf behandeld ☐ (Huis)dokter ☐ Spoedeisende hulp ☐ Ziekenhuisopname ☐ Operatie ☐ Ik weet het niet	Meerdere antwoorden mogelijk
Q17	Zijn er bepaalde emotionele gevolgen gelinkt aan dit incident? Zo ja, duidt alles aan wat van toepassing is. ☐ Er zijn geen emotionele gevolgen ☐ Posttraumatische stressstoornis ☐ Angststoornissen ☐ Depressie ☐ Woede, frustratie ☐ Verminderd zelfvertrouwen ☐ Slaapproblemen ☐ Verhoogde alertheid ☐ Problemen met vertrouwen in honden ☐ Vermijdingsgedrag ☐ Flashbacks ☐ Schuldgevoelens ☐ Ik weet het niet ☐ Andere:	Meerdere antwoorden mogelijk

T3	Het laatste deel gaat over u als persoon die gebeten werd.	
Q18	In welke gemeente woont u? • Alveringem (8690) • Anzegem (8570) • Ardooie (8850) • Avelgem (8580) • Beernem (8730) • Blankenberge (8370) • Bredene (8450) • Brugge (8000) • Damme (8340) • De Haan (8420) • De Panne (8660) • Deerlijk (8540) • Dentergem (8720) • Diksmuide (8600) • Gistel (8470) • Harelbeke (8530) • Heuvelland (8950) • Hooglede (8830) • Houthulst (8650) • Ichtegem (8480) • Ieper (8900) • Ingelmunster (8770) • Izegem (8870) • Jabbeke (8490) • Knokke-Heist (8300) • Koekelare (8680) • Koksijde (8670) • Kortemark (8610) • Kortrijk (8500) • Kuurne (8520) • Langemark-Poelkapelle (8920) • Ledegem (8880) • Lendelede (8860) • Lichtervelde (8810) • Lo-Reninge (8647) • Menen (8930) • Mesen (8957) • Meulebeke (8760) • Middelkerke (8430) • Moorslede (8890) • Nieuwpoort (8620) • Oostende (8400) • Oostkamp (8020) • Oostrozebeke (8780) • Oudenburg (8460) • Pittem (8740) • Poperinge (8970) • Roeselare (8800) • Ruiselede (8755)	1 antwoord mogelijk (met drop down menu)

	• Spiere-Helkijn (8587) • Staden (8840) • Tielt (8700) • Torhout (8820) • Veurne (8630) • Vleteren (8640) • Waregem (8790) • Wervik (8940) • Wevelgem (8560) • Wielsbeke (8710) • Wingene (8750) • Zedelgem (8210) • Zonnebeke (8980) • Zuienkerke (8377) • Zwevegem (8550)	
Q19	Wat is uw geslacht? • Man • Vrouw • Zeg ik liever niet • Andere:	1 antwoord mogelijk
Q20	Wat is uw leeftijd?	Open vraag
Q21	Wenst u nog iets te zeggen over deze enquête of over het bijtincident?	Open vraag Ga naar T4
T4	Bedankt voor uw deelname! Dankzij uw antwoorden kan ik een beter inzicht krijgen in de omstandigheden van bijtincidenten. Bij vragen of opmerkingen mag u mij altijd contacteren via e-mail: manuela.landerwyn@student.vives.be	Einde enquête
T5	Bedankt voor uw deelname! Bij vragen of opmerkingen mag u mij altijd contacteren via e-mail: manuela.landerwyn@student.vives.be	Einde enquête

Bijlage 2: Facebook post

Hallo allemaal!

Mijn naam is Manuela en ik werk momenteel aan mijn bachelorproef dierenzorg (Hogeschool VIVES). Hierbij heb ik uw hulp nodig! Ik wil de prevalentie van bijtincidenten door honden bij inwoners van West-Vlaanderen in kaart brengen, en daarvoor heb ik zoveel mogelijk antwoorden nodig.

Woont u in West-Vlaanderen en wilt u 3 minuutjes van uw tijd vrijmaken om mijn enquête in te vullen? (voor kinderen jonger dan 14 jaar, is het nodig dat één van de ouders of een voogd de enquête invult) Klik dan op de volgende link om de vragen te beantwoorden:

<https://forms.office.com/e/AvbPUazgrG>

Alvast bedankt voor uw tijd en moeite, en voel je vrij om het met vrienden en familie te delen!

Groetjes, Manuela 😊

Figuur 13: afbeelding bij Facebook-post

Bijlage 3: Facebook-groepen waarin werd gepost

Alveringem

- Alveringem: 'Je ziet nen echtn Alveringemnoare aje'
- Beveren-aan-de-IJzer: 'Je bent van Beveren aan de IJzer als...'
- Izenberge: 'Je bent van IZENBERGE (vroeger of nu) OF (minstens) je bent 'betrokken' ...'
- Stavele: 'Je bent van Stavele als...'

Anzegem

- Vichte: 'Je bent van Vichte als...'

Ardoorie

- Koolskamp: 'Koolskamp'

Avelgem

- Avelgem: 'Je bent van Avelgem als...'
- Kerkhove, Waarmaarde, Outrijve, Bossuit: 'Je bent van Bossuit, Kerkhove, Outryve en Waarmaarde als'

Beernem

- Oedelem: 'Ge zijt van Oedelem als...'
- Sint-Joris: 'Ge zijt van Sint-Joris als'

Blankenberge

- Blankenberge: 'Ge zijt van Blankenberge als ge...'
- Uitkerke: D'Utkerke noare'

Bredene

- Bredene: 'Je bent van Bredene als...'

Brugge

- Koolkerke: 'Je bent van Koolkerke als...'
- Sint-Andries: 'Sint-Andries, Brugge'
- Assebroek: 'Ge zijt van Assebroek als ge...'
- Lissewege: 'LISSEWEGE en ZWANKENDAMME waakzaam'

Damme

- Sijsele: 'Je bent van Sijsele als'

De Haan

- Klemkerke: 'Je ziet van den Noane... Omdat iedereen hier welkom is ;)'
- Wenduine: 'I <3 Wenduine'
- De Haan: 'De vrienden van De Haan'

De Panne

- Adinkerke: 'Je bent van Adinkerke als...'

Deerlijk

- Deerlijk: 'Je bent van Deerlijk als je...'

Dentergem

- Markegem: 'Je bent echt van Markegem als je...'
- Wakken: 'Je bent van Wakken als'

Diksmuide

- Beerst: 'Je bent van Beerst'
- Esen: 'Je bent van Esen als...'
- Kaaskerke: 'KAASKERKE FEEST!'
- Keiem: 'Je zie een Keiemnaere...'
- Leke: 'Je bent van Leke als je...'

Gistel

- Moere: 'Je bent van Moere als'
- Snaaskerke: 'Je bent van Snaaskere als'
- Zevekote: 'Je bent van Zevekote als...'

Harelbeke

- Harelbeke: 'Je bent van Harelbeke'
- Hulste: 'Je bent van Hulste als'

Heuvelland

- Nieuwkerke: 'Ge zijt van Nieuwkerke-Heuvelland als...'
- Wulvergem: 'Wulvergem'
- Wijtschate: 'WIJTSCHATE'
- Kemmel: 'Je zi van Kemmel oje nog wit...'
- Heuvelland: 'Je zie van Heuvelland oa je...'

Hooglede

- Hooglede: 'Hooglede-Gits "Info"'
- Gits: 'Gits aan de spits 2.0'

Houthulst

- Klerken: 'Klerken, dorp op de heuvel...'

Ichtegem

- Ichtegem: 'Je zie van Ichtegem oa je'
- Bekegem: 'Ge ziet van Bekegem oj je'

Ieper

- Ieper: 'Groot Ieper'
- Dikkebus: 'Je zi é echtn Dikkebusnaore aj...'
- Zillebeke: 'Je zit va Zillebeke aje...'

Jabbeke

- Varsenare: 'Je bent van Varsenare als je...'

Kortemark

- Kortemark, Handzame, Werken, Zarren: 'Je bent van Kortemark/Handzame/Werken/Zarren en Edewalle als'

Kortrijk

- Bissegem: 'Je bent van Bissegem als...'
- Marke: 'Marke aan 't woord...'
- Rollegem: 'Ge zit nen echten Rollegemneire oje...'
- Aalbeke: 'Ge weet daje van Oalbeke zit oaj...'

Ledegem

- Sint-Eloois-Winkel: 'Ge zit nen echte Winkelnoare...'

Lichtervelde

- Lichtervelde: 'Ge zie va Lichtervelde oje...'

Lo-Reninge

- Lo: 'Lo-Reninge chat'

Menen

- Lauwe: 'Lauwse facebookers'

Meulebeke

- Meulebeke: 'Meulebeke nieuws en meer'

Middelkerke

- Westende: 'Je bent van Westende als...'

Moorslede

- Dadizele: 'Ge zie nen echtn Daiselnoare oej...'

Nieuwpoort

- Nieuwpoort, Ramskapelle, Sint-Joris: 'Je bent van Nieuwpoort-Ramskapelle & st-Joris'

Oostende

- Stene: 'Je zie van Stene dorp...'

Oostkamp

- Ruddervoorde: 'Je bent van Baliebrugge/Ruddervoorde'

Oostrozebeke

- Oostrozebeke: 'Je bent van Oostrozebeke als...'

Oudenburg

- Oudenburg: 'Je bent van Oudenbrug als?...'
- Westkerke: 'Westkerke'

Poperinge

- Krombeke: 'Krombeke info'
- Roesbrugge-Haringe: 'Je zyt én echtn Roesbruggenoare ajje...'
- Roeselare
- Oekene: 'Ge zijt van Oekene als'

Staden

- Staden: 'Ge zijt van Staden als ge...'

Tielt

- Aarsele: 'Ons Aarsele'

Veurne

- Veurne: 'Je bent van Veurne als...'
- Bulskamp: '8630 Bulskamp'

Vleteren

- Woesten: 'Oje van Woesten ziet zije en Roestenaere'

Waregem

- Waregem: 'Ge zijt van Waregem... de verdraagzame versie', 'Ge zijt van Waregem als...'

Wevelgem

- Wevelgem: 'Je bent van Wevelgem als je ooit...'
- Gullegem: 'Ge zit nen echte Gullegemnoare oi je...'

Wielsbeke

- Wielsbeke: 'Je bent van Wielsbeke als...'
- Ooigem: 'Ge zijt van Ooigem'

Zedelgem

- Zedelgem: 'Je bent van Zedelgem als je...'
- Veldegem: 'Ge ziet een echte Veldegemnoare oje...'
- Aartrijke: 'Aartrijke'

Zonnebeke

- Zonnebeke: 'Ge zit ne nechtne Zonnebeekenoare oeie nog wit...'
- Beselare: 'Ge zyt nen echten Beseloarnoare oeie wit da...'

Zuienkerke

- Zuienkerke: 'Zuienkerke 8377'

Zwevegem

- Zwevegem: 'Je bent van Groot Zwevegem als je...'
- Otegem: 'Ge zijt van Otegem 2.0'

Bijlage 4: sociodemografische gegevens van de respondenten

Aantal respondenten = 246.

Tabel 1: Sociodemografische gegevens respondenten

GESLACHT	Absolute aantal	%
Man	56	22,8
Vrouw	183	74,4
X	5	2
Ongeldig	2	0,8
LEEFTIJD		
0-10 jaar	6	2,4
11-20 jaar	31	12,6
21-30 jaar	52	21,1
31-40 jaar	42	17,1
41-50 jaar	43	17,5
51-60 jaar	32	13
61-70 jaar	26	10,5
71-80 jaar	9	3,7
81-90 jaar	1	0,4
91-100 jaar	2	0,8
Ongeldig	2	0,8
GEMEENTE		
Alveringem (8690)	8	3,3
Anzegem (8570)	1	0,4
Ardooe (8850)	1	0,4
Avelgem (8580)	7	2,8
Beernem (8730)	8	3,3
Blankenberge (8370)	5	2
Bredene (8450)	1	0,4
Brugge (8000)	15	6,1
Damme (8340)	2	0,8
De Haan (8420)	7	2,8
De Panne (8660)	1	0,4
Deerlijk (8540)	3	1,2
Dentergem (8720)	5	2
Diksmuide (8600)	6	2,4
Gistel (8470)	2	0,8
Harelbeke (8530)	5	2
Heuvelland (8950)	5	2
Hooglede (8830)	5	2
Houthulst (8650)	1	0,4
Ichtegem (8480)	2	0,8
Ieper (8900)	5	2
Ingelmunster (8770)	1	0,4
Izegem (8870)	4	1,6
Jabbeke (8490)	2	0,8
Knokke-Heist (8300)	0	0
Koekelare (8680)	2	0,8
Koksijde (8670)	2	0,8
Kortemark (8610)	1	0,4
Kortrijk (8500)	10	4,1
Kuurne (8520)	0	0
Langemark-Poelkapelle (8920)	2	0,8

Ledegem (8880)	1	0,4
Lendelede (8860)	1	0,4
Lichtervelde (8810)	4	1,6
Lo-Reninge (8647)	2	0,8
Menen (8930)	9	3,7
Mesen (8957)	2	0,8
Meulebeke (8760)	1	0,4
Middelkerke (8430)	22	9
Moorslede (8890)	1	0,4
Nieuwpoort (8620)	2	0,8
Oostende (8400)	2	0,8
Oostkamp (8020)	2	0,8
Oostrozebeke (8780)	1	0,4
Oudenburg (8460)	2	0,8
Pittem (8740)	0	0
Poperinge (8970)	16	6,5
Roeselare (8800)	2	0,8
Ruiselede (8755)	0	0
Spiere-Helkijn (8587)	0	0
Staden (8840)	4	1,6
Tielt (8700)	2	0,8
Torhout (8820)	0	0
Veurne (8630)	2	0,8
Vleteren (8640)	2	0,8
Waregem (8790)	4	1,6
Wervik (8940)	1	0,4
Wevelgem (8560)	12	4,9
Wielsbeke (8710)	5	2
Wingene (8750)	1	0,4
Zedelgem (8210)	11	4,5
Zonnebeke (8980)	5	2
Zuienkerke (8377)	1	0,4
Zwevegem (8550)	7	2,8

7 Bibliografie

- Caffrey, N., Rock, M., Schmitz, O., Anderson, D., Parkinson, M., & Checkley, S. L. (2019). Insights about the Epidemiology of Dog Bites in a Canadian City Using a Dog Aggression Scale and Administrative Data. *Animals (Basel)*, 9(6), 324-.
- Casey, R., Loftus, B., Bolster, C., Richards, G., & Blackwell, E. (2014). Human directed aggression in domestic dogs (*Canis familiaris*): occurrence in different contexts and risk factors. *Applied animal behaviour science*(152), 52-63.
- Cleymans, J. (2023). *Hondenbeten* (Illustratie). Just Russel. Geraadpleegd op 6 juni 2024, van <https://justrussel.com/blog/hondenbeten-hondenverzekering/>
- Cornelissen, J. M., & Hopster, H. (2010). Dog bites in The Netherlands: A study of victims, injuries, circumstances and aggressors to support evaluation of breed specific legislation. *The veterinary journal* (1997), 186(3), 292-298.
- De Keuster, T., Lamoureux, J., & Kahn, A. (2006). Epidemiology of dog bites: A Belgian experience of canine behaviour and public health concerns. *The veterinary journal* (1997), 172(3), 482-487.
- Dhillon, J., Hoopes, J., & Epp, T. (2019). Scoping decades of dog evidence: a scoping review of dog bite-related sequelae. *Canadian journal of public health*, 110(3), 364-375.
- Fragoso, S., Anjos, C., Almeida, A., Manteca, X., & de Sousa, L. (2022). Dog bites in Portugal: analysis of incidents, and consequences for both people and dogs. *Journal of veterinary behavior*, 54, 19-27.
- Godbout, M., & Frank, D. (2011). Excessive mouthing in puppies as a predictor of aggressiveness in adult dogs. *Journal of veterinary behavior*, 6(1), 93.
- González-Ramírez, M., Quezada-Berumen, L., & Landero-Hernández, R. (2017). Assessment of canine behaviors using C-BARQ in a sample from Northern Mexico. *Journal of veterinary behavior*, 20, 52-58.
- Haupt, K. A. (2006). Terminology Think Tank: Terminology of aggressive behavior. *Journal of veterinary behavior*, 1(1), 39-41.
- Johannes, S., Herwig, A., Georg, S., Thomas, P., Johannes, M., Katalin, K., & Michael, H. E. (2006). Analysis of dog bites in children who are younger than 17 years. *Pediatrics*, 117(3).
- Kruger, K. A., & Serpell, J. A. (2010). Animal assisted interventions in mental health: definitions and theoretical foundations. *Handbook on animal assisted therapy*, 33-48.
- Meints, K., Brelsford, V., & De Keuster, T. (2018). Teaching children and parents to understand dog signaling. *Frontiers in Veterinary Science*, 11(5), 257-257.
- Miklósi, Á. (2007). *Dog behaviour, evolution and cognition*. New York: Oxford University Press.
- Mills, G. (2023). Dog bites more prevalent on hot and sunny days. *Veterinary record*, 193(1), 10-11.
- Monteny, J. (2017). *Welkom puppy*. Amsterdam: New book collective.
- Overall, K. (1997). Canine aggression. In K. Overall, *Clinical behavioral medicine for small animals* (pp. 88-129). St. Louis: Mosby.
- Overall, K. L., & Love, M. (2001). Dog bites to humans - demography, epidemiology, injury and risk. *Journal of the American Veterinary Medical Association*, 218(12), 1923-1934.
- Oxley, J. A., Christley, R., & Westgarth, C. (2018). Contexts and consequences of dog bite incidents. *Journal of veterinary behavior*, 23, 33-39.
- Oxley, J., Christley, R., & Westgarth, C. (2019). What is a dog bite? Perceptions of UK dog bite victims. *Journal of veterinary behavior*, 29, 40-44.
- Ramgopal, S., Brungo, L. B., Bykowski, M. R., Pitetti, R. D., & Hickey, R. W. (2018). Dog bites in a U.S. county: age, body part and breed in paediatric dogs. *Acta Paediatrica*, 107(5), 893-899.

- Rosado, B., García-Belenguer, S., León, M., & Palacio, J. (2009). A comprehensive study of dog bites in Spain, 1195-2004. *The Veterinary Journal (1997)*, 179(3), 383-391.
- Sarenbo, S., & Svensson, A. (2021). Bitten or struck by dog: a rising number of fatalities in Europe, 1995-2016. *Forensic science international*, 318, 110592.
- Smith, W. (2008). Does gender influence online survey participation?
- Tuckel, P. S., & Milczarski, W. (2020). The changing epidemiology of dog bite injuries in the United States, 2005-2018. *Injury epidemiology*, 7(1), 57-57.
- Utz, R. L. (2014). Walking the dog: the effect of pet ownership on human health and health behaviors. *Social indicators research*, 116(2), 327-339.
- Zangari, A., Cerigioni, E., Nino, F., Guidi, R., Gulia, C., Piergentili, R., . . . Cobellis, G. (2021). Dog bites in a tertiary care children's hospital: A seven-year review. *Pediatrics international*, 63(5), 575-580.